ՀԻՄՆՈՒԱԾ
1918-ին
Կ. ՊՈԼԻՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԾՐԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

2023

ՀԻՄՆՈՒԱԾ
1918-ին
Կ. ՊՈԼԻՍ

Հ.Մ.Ը.Մ.

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ
ԾՐԱԳԻՐ - ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

2023

Հ.Մ.Ը.Մ.ի
Շուշանածաղիկը
(Տես յօդուած 168, էջ 54)

Հ.Մ.Ը.Մ.ի
Նշանակը
(Տես յօդուած 168, էջ 54)

Հ.Մ.Ը.Մ.ի
Դրօշակը
(Տես յօդուած 8, էջ 14)

Հ.Մ.Ը.Մ.ի
Սկաուտական Դրօշակը
(Տես յօդուած 9, էջ 14)

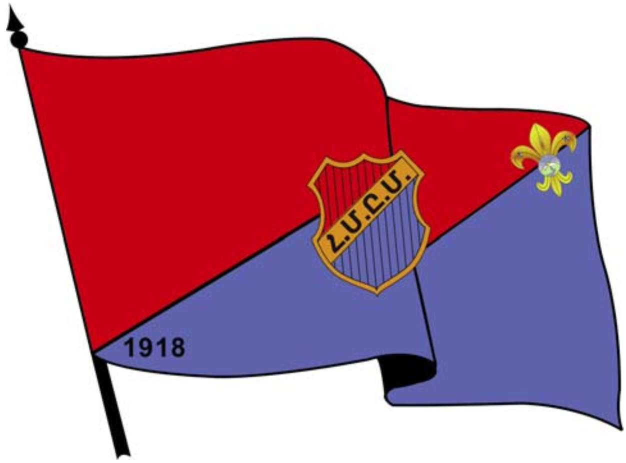

ՅԱՌԱՋ ՆԱՀԱՏԱԿ

(ՔԱՅԼԵՐԳ Հ.Մ.Ը.Մ.Ի)

Դաշնաւորում՝ Բ. ԿԱՆԱՉԵԱՆ Հեղինակ՝ Գ. ԿԱՌՎԱՐԵՆՑ

Յառա՜ջ նահատակ ցեղի անմահնե՛ր,
Վեց դարու անմոռ վրէժի զրահներ,
Կատարն հայրենի լերանց հեռագոյն,
Երթանք կոթողել դրօշակն եռագոյն:

Հսկայ նուիրման
Տորմի՛ղ հըրաթեւ,
Կամաւո՛ր բանակ,
Յառա՜ջ անսասան,
Յառաջ անդեդեւ,
Դէպի յաղթանակ:

Վատին սեւ արիւն մեր հողն ոռոգեց,
Տարագիր հայն իր կեանքը նորոգեց,
Երէկ շղթայուած՝ այսօր ինքնավար,
Յարեալ վեհօրէն դամբանէն խաւար:

ՅԱՌԱՋ ՆԱՀԱՏԱԿ

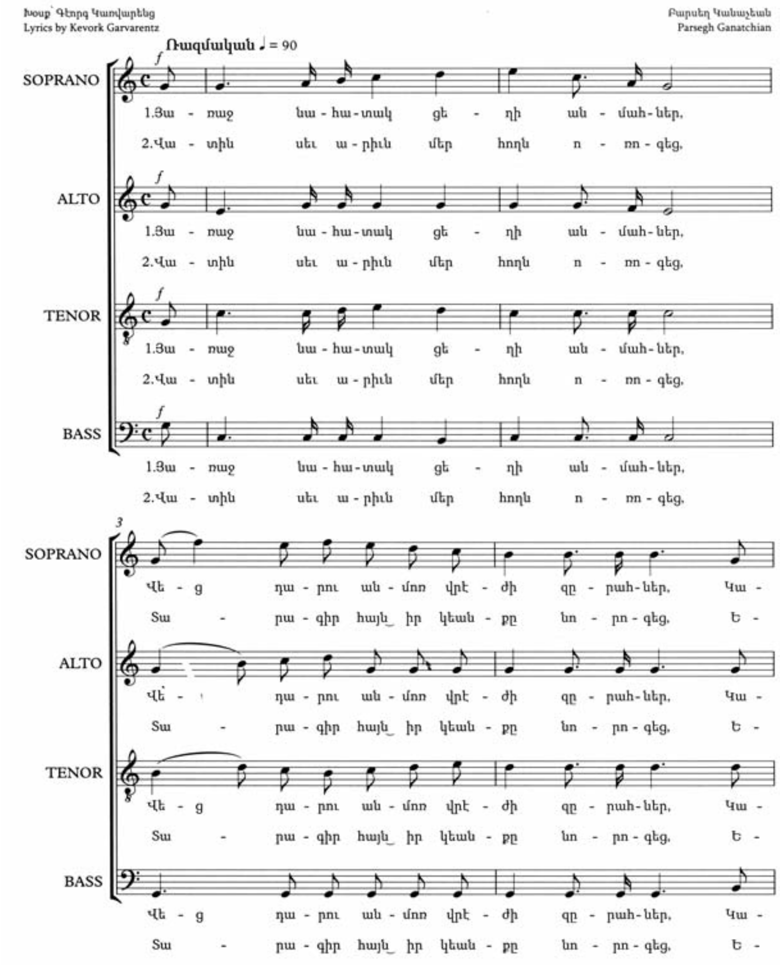

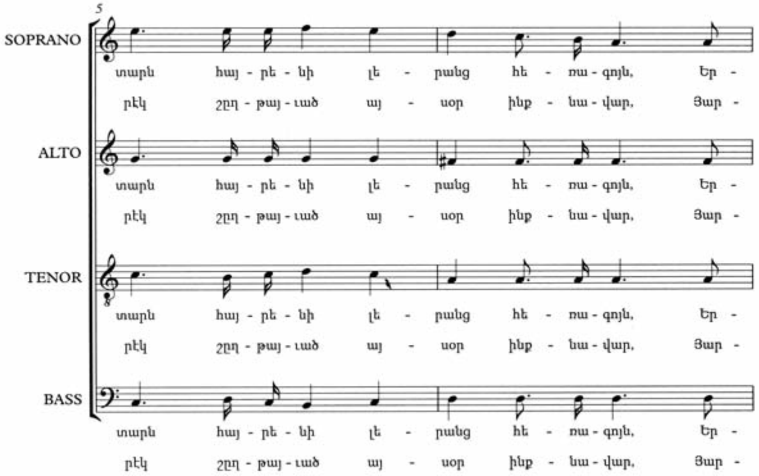
5
SOPRANO
ALTO
TENOR
BASS
տարն հայ - րե - նի լե - ռանց հե - ռա - գոյն, Եր -
րէկ շըղ - թայ - ւած այ - սօր ինք - նա - վար, Ցար -

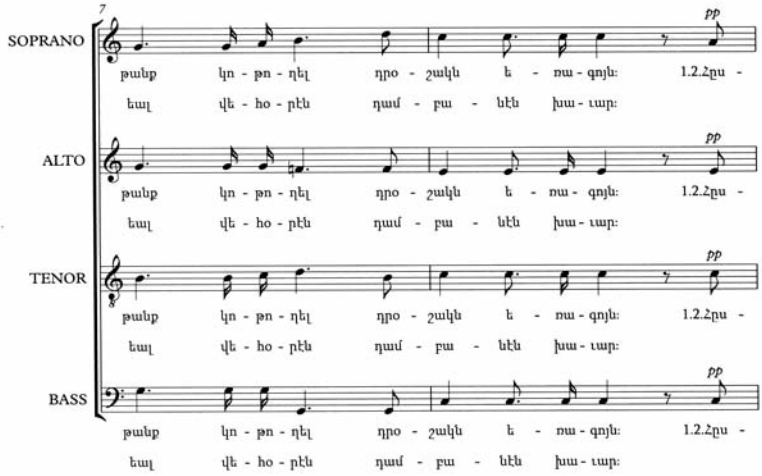
7
SOPRANO
ALTO
TENOR
BASS
pp
թանք կո - թո - ղել դրօ - շակն է - ռա - գոյն: 1.2.Հըս -
եալ վե - հօ - րէն դամ - բա - նէն խա - ւար:

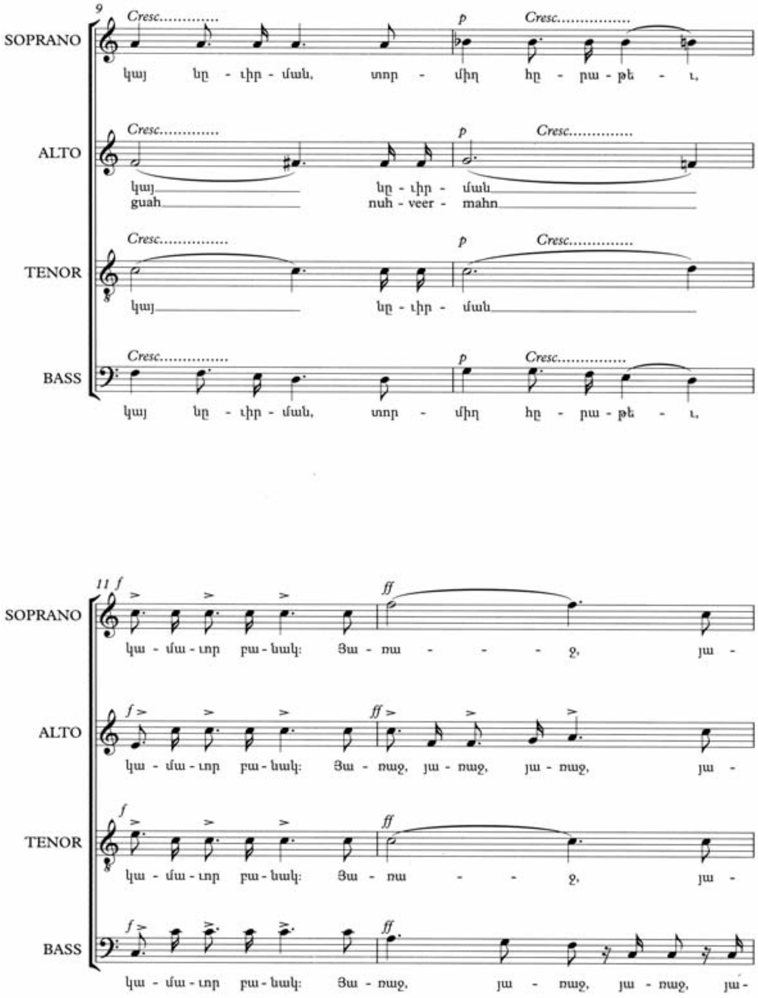
9
Cresc.
SOPRANO
կայ նը - ւիր - ման, տոր - միղ իը - րա - թէ - ւ,
ALTO
կայ նը - ւիր - ման
guah nuh - veer - mahn
TENOR
կայ նը - ւիր - ման
BASS
կայ նը - ւիր - ման, տոր - միղ իը - րա - թէ - ւ,
11
SOPRANO
կա - մա - տոր բա - նակ: Յա - ռա - - - ջ, յա -
ALTO
կա - մա - տոր բա - նակ: Յա - ռաջ, յա - ռաջ, յա - ռաջ, յա -
TENOR
կա - մա - տոր բա - նակ: Յա - ռա - - ջ, յա -
BASS
կա - մա - տոր բա - նակ: Յա - ռաջ, յա - ռաջ, յա - ռաջ, յա -

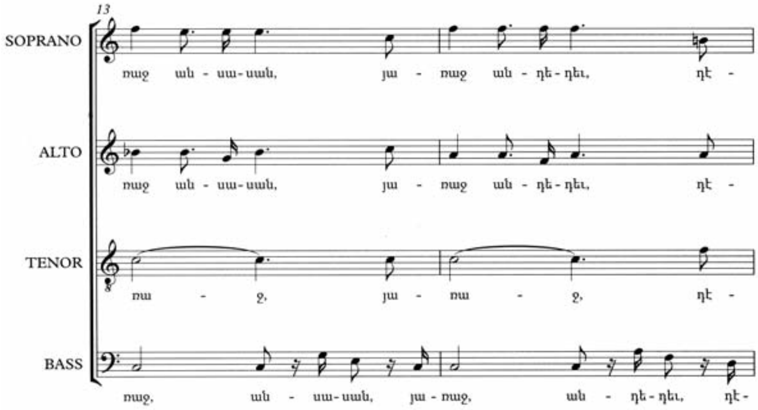
13
SOPRANO
ռաջ ան - սա-սան, յա - ռաջ ան - դե-դեւ, դէ -
ALTO
ռաջ ան - սա-սան, յա - ռաջ ան - դե-դեւ, դէ -
TENOR
ռա - ջ, յա - ռա - ջ, դէ -
BASS
ռաջ, ան - սա-սան, յա - ռաջ, ան - դե-դեւ, դէ -

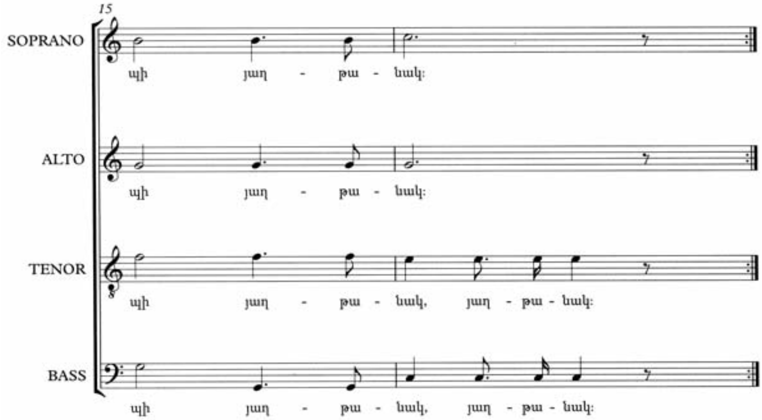
15
SOPRANO
պի յառ - թա - նակ:
ALTO
պի յառ - թա - նակ:
TENOR
պի յառ - թա - նակ, յառ - թա - նակ:
BASS
պի յառ - թա - նակ, յառ - թա - նակ:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրը մշակուեցաւ եւ, յետ քուէարկութեան, իր ամբողջութեան մէջ վաւերացուեցաւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդրանիկ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ, որ գումարուեցաւ 11, 12 եւ 13 Դեկտեմբեր 1974-ին, Պէյրութի մէջ, Լիբանան:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի մօտ վաթսունամեայ պատմութեան մէջ անկիւնադարձ կազմող այս ժողովին, ուր հիմը դրուեցաւ Միութեան համագաղութային կառոյցին, կը մասնակցէին Սփիւռքի զանազան շրջաններէն ընտրուած 23 իրաւասու պատգամաւորներ եւ խորհրդակցական ձայնով հրաւիրուած եղբայրներ, որոնք գոյացուցին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Առաջին Գերագոյն Ժողովը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրը ներշնչուած է Միութեան անգիր ոգիէն եւ ժողովրդավար սկզբունքներէն, որոնք կը կազմեն բարոյական ամրակուռ վէմը երիտասարդական գաղափարապաշտ մեր կազմակերպութեան:

Պէյրութ, 1974

- ***Առաջին բարեփոխում՝ 1979, Պտգմ. Բ. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Երկրորդ բարեփոխում՝ 1983, Պտգմ. Գ. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Երրորդ բարեփոխում՝ 1991, Պտգմ. Ե. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Չորրորդ բարեփոխում՝ 1999, Պտգմ. Է. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Հինգերորդ բարեփոխում՝ 2003, Պտգմ. Ը. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Վեցերորդ բարեփոխում՝ 2007, Պտգմ. Թ. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Եօթներորդ բարեփոխում՝ 2011, Պտգմ. Ժ. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Ութերորդ բարեփոխում՝ 2015, Պտգմ. ԺԱ. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Իններորդ բարեփոխում՝ 2019, Պտգմ. ԺԲ. Ընդհ. Ժողով:***
- ***Տասներորդ բարեփոխում՝ 2023, Պտգմ. ԺԳ. Ընդհ. Ժողով:***

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱՆՈՒՆ

Միութիւնս կը կոչուի Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութիւն՝ Հ.Մ.Ը.Մ. եւ սկաուտներ:

ՆՊԱՏԱԿ

Հայ Մարմնակրթական Ընդհանուր Միութեան (Հ.Մ.Ը.Մ.) նպատակն է՝

ա) Պատրաստել ֆիզիքապէս առոյգ, իմացական եւ հոգեկան բարձր արժանիքի տէր հայեր եւ տիպար քաղաքացիներ,

բ) Սորվեցնել Միութեան անդամներուն ըլլալ չարքաշ եւ արի, ազգասէր եւ հայրենասէր, օրինապահ եւ կարգապահ,

գ) Զարգացնել անոնց մօտ պարտականութեան գիտակցութիւն, պատասխանատուութեան եւ պատուի զգացում, համերաշխութեան եւ փոխադարձ օգնութեան ոգի,

դ) Համակել անոնց միտքն ու սիրտը մարզական ազնուագոյն ոգիով:

ՄԻՋՈՑՆԵՐ

Հ.Մ.Ը.Մ.ը իր նպատակը կ՚իրագործէ՝

Ա. Սկաուտութեամբ,

Բ. Ընդհանուր մարմնակրթանքով եւ մարզախաղերով,

Գ. Դասախօսութիւններով եւ հրապարակային ձեռնարկներով,

Դ. Հրատարակութիւններով, հայոց լեզուի, պատմութեան եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի աշխատանքներուն նպաստող մշակութային ձեռնարկներով,

Ե. Ակումբներով եւ մարզարաններով,

Զ. Երիտասարդներու յատուկ ընկերամշակութային ծրագիրներով (18-էն 35 տարեկան),

Է. Քարոզչական աշխատանքներով:

ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 1.- Հ.Մ.Ը.Մ.ին կրնայ անդամակցիլ ամէն հայ անհատ, առանց սեռի եւ դաւանանքի խտրութեան, երբ կ'ընդունի **Միութեան Ծրագիր-Կանոնագիրը** եւ կ'ենթարկուի անոր կանոններուն եւ որոշումներուն:

ՅՕԴ. 2.- Միութեան անդամակցելու տրամադիր անհատը պէտք է գրաւոր դիմում կատարէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի միաւորի կամ մասնաճիւղի մը վարչութեան՝ ըստ իր շրջանի ներքին կանոնագրութեան:

18 տարեկանէն վեր դիմորդները պարտին ունենալ նուազագոյնը երկու տարուան անդամակցութիւն ունեցող երկու Հ.Մ.Ը.Մ.ականներու երաշխաւորութիւնը:

ՅՕԴ. 3.- Թեկնածուն Հ.Մ.Ը.Մ.ի անդամ կը դառնայ միաւորի կամ մասնաճիւղի վարչութեան համաձայնութեամբ:

ՅՕԴ. 4.- Իւրաքանչիւր անդամ կը կատարէ իր բարոյական եւ նիւթական պարտաւորութիւնները հանդէպ Միութեան:

ՅՕԴ. 5.- Հ.Մ.Ը.Մ.ական մը չի կրնար մաս կազմել մարզական եւ սկաուտական այլ միութիւններու: Այլ խումբերու մասնակցութեան պարագան կը կարօտի Շրջանային Վարչութեան կամ Մեկուսի Շրջանի Վարչութեան հաւանութեան (ըստ շրջանի ներքին կանոնագրութեան):

ՅՕԴ. 6.- Շրջանէ շրջան կամ մասնաճիւղէ մասնաճիւղ փոխադրուող անդամ մը պարտի ներկայացնել միութենական իր փոխանցագիրը:

Ա.- Մասնաճիւղէ մասնաճիւղ անդամի մը փոխանցումը կը կատարուի մասնաճիւղի վարչութեան արտօնութեամբ, եւ Շրջանային Վարչութեան վաւերացումով:

Բ.- Շրջանէ շրջան անդամի մը փոխանցումը կը կատարուի մասնաճիւղի վարչութեան արտօնութեամբ, Շրջանային Վարչութեան վաւերացումով եւ Կեդրոնական Վարչութեան միջոցով:

ՅՕԴ. 7.- Անդամ մը չի կրնար միաժամանակ մաս կազմել ստորադաս եւ գերադաս մարմիններու կամ յանձնախումբերու:

ԴՐՕՇԱԿՆԵՐ

ՅՕԴ. 8.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի դրօշակն է՝

տողանցքներու՝ 120 սմ.
սրահային՝ 100 սմ.

տողանցքներու՝ 180 սմ.
սրահային՝ 150 սմ.

Հ.Մ.Ը.Մ.ի դրօշակը իւրաքանչիւր շրջանի կը տրամադրուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 9.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան դրօշակն է՝

տողանցքներու՝ 120 սմ.
սրահային՝ 100 սմ.

տողանցքներու՝ 180 սմ.
սրահային՝ 150 սմ.

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան դրօշակը իւրաքանչիւր շրջանի կը տրամադրուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ԺՈՂՈՎՆԵՐ ԵՒ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 10.- Հ.Մ.Ը.Մ.ը ունի հետեւեալ ժողովները՝
Ա. Միաւորի Անդամական Ընդհանուր ժողով,
Բ. Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողով,
Գ. Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ընդհանուր ժողով,
Դ. Շրջանային Ներկայացուցչական ժողով,
Ե. Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողով:

ՅՕԴ. 11.- Վերոյիշեալ ժողովներէն համապատասխան կարգով կը բխին հետեւեալ մարմինները՝
Ա. Միաւորի Վարչութիւն,
Բ. Մասնաճիւղի Վարչութիւն,
Գ. Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւն,
Դ. Շրջանային Վարչութիւն,
Ե. Կեդրոնական Վարչութիւն:

ՅՕԴ. 12.- Ժողովներու եւ վարչութիւններու որոշումները կը տրուին ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ: Բացառութիւն կը կազմեն Կանոնագիրով նախատեսուած պարագաները (Տեսնել՝ Յօդ. 43 Ա, Յօդ. 54-ի ծանօթը, Յօդ. 102 եւ Յօդ. 145):

ՅՕԴ. 13.- Վարչութիւն մը լուծուած կը համարուի, եթէ իր նստաշրջանի ընթացքին կորսնցնէ կազմի ընտրուած անդամներուն մեծամասնութիւնը: Նման պարագայի՝ վարչութիւնը պարտաւոր է հրաւիրել զինք ընտրող ժողովը՝ առ ի տնօրինութիւն:

ՄԻԱՒՈՐ

ՅՕԴ. 14.- Նուազագոյնը 18 տարիքը բոլորած հինգ անհատներ կրնան կազմել Հ.Մ.Ը.Մ.ի միաւոր մը: Նորաստեղծ միաւորը օրինական կը նկատուի, երբ կը ստանայ գերադաս վարչութեան վաւերացումը:

Ծանօթ.- Միաւորի մը գերադաս վարչութիւնը կրնայ ըլլալ Շրջանային Վարչութիւնը, եթէ անմիջականօրէն ենթակայ է անոր եւ կամ Կեդրոնական Վարչութիւնը, եթէ կազմուած է ուղղակի վերջինին ենթակայ շրջանի մը մէջ։

ՅՕԴ 15.- Միաւոր մը մասնաճիւղի կազմութեան կանոնագրային պայմանները ամբողջացնելու պարագային կրնայ դիմել գերադաս վարչութեան՝ կարգավիճակի փոփոխութեան առաջարկով։

ՄԻԱՒՈՐԻ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՅՕԴ. 16.- Միաւորի Անդամական Ընդհանուր ժողովը կը գումարուի տարին մէկ անգամ։ Անհրաժեշտ առիթներով կարելի է Անդամական Ընդհանուր Ժողովներ գումարել։

Ծանօթ 1.- Միաւորի Անդամական Ընդհանուր ժողովը ընտրական պարտաւորութիւններ չունի։

Ծանօթ 2.- Անյաղթահարելի պատճառներով Անդամական Ընդհանուր ժողով գումարելու անկարելիութեան պարագային, գործող վարչութեան նստաշրջանը գերադաս վարչութեան կողմէ կ'երկարաձգուի 3-6 ամիսով։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ՅՕԴ. 17.- Նուազագոյնը 18 տարիքը բոլորած տասնհինգ անհատներ կրնան կազմել Հ.Մ.Ը.Մ.ի մասնաճիւղ մը։ Նորաստեղծ մասնաճիւղը օրինական կը նկատուի, երբ կը ստանայ գերադաս վարչութեան վաւերացումը։

ՅՕԴ. 18.- Իւրաքանչիւր քաղաք կ'ունենայ միայն մէկ մասնաճիւղ։ Անհրաժեշտութեան պարագային Շրջանային Վարչութեան արտօնութեամբ կարելի է ստեղծել մէկէ աւելի մասնաճիւղեր։

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՅՕԴ. 19.- Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովը (վարչութեան գործունէութեան քննարկում եւ ընտրու-

թիւն) կը գումարուի տարին մէկ անգամ: Անհրաժեշտ առիթներով կարելի է Անդամական Ընդհանուր ժողովներ գումարել:

Ծանօթ.- Անյաղթահարելի պատճառներով Անդամական Ընդհանուր ժողով գումարելու անկարելիութեան պարագային, գործող վարչութեան նստաշրջանը գերադաս վարչութեան կողմէ կ՚երկարաձգուի 3-6 ամիսով:

ՅՕԴ. 20.- Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովներուն իրաւասու ձայնով կրնան մասնակցիլ Միութեան մէջ առնուազն վեց ամիս անդամակցութիւն ունեցող տասնութ տարիքը բոլորած եւ նիւթական պարտաւորութիւնները կատարած անխտիր բոլոր անդամները:

Ծանօթ.- 16-18 տարեկան մարզիկ մը կամ սկաուտ մը կրնայ մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովին մասնակցիլ խորհրդակցական ձայնով, եթէ ան ունեցած է առնուազն վեց ամսուան անդամակցութիւն եւ կատարած է նիւթական իր պարտաւորութիւնը:

ՅՕԴ. 21.- Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովները օրինաւոր կը նկատուին, երբ իրաւասու ձայնի իրաւունք ունեցող անդամներուն մեծամասնութիւնը ներկայ է:

Ծանօթ.- Մեծամասնութիւն չգոյանալու պարագային, Անդամական Ընդհանուր երկրորդ ժողովին ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն կը նկատուի: Վարչութիւնը պարտաւոր է բոլոր անդամները տեղեակ պահել Անդամական Ընդհանուր ժողովի գումարումէն եւ անհրաժեշտ պարագային` յետաձգումէն:

ՅՕԴ. 22.- Անդամական Ընդհանուր ժողովը, որուն հաշւետու է մասնաճիւղին վարչութիւնը`

Ա. Կը գնահատէ մասնաճիւղի վարչութեան տեղեկագիրով ներկայացուած բարոյական եւ նիւթական գործունէութիւնը:

Բ. Կու տայ որոշումներ եւ կ՚ընէ թելադրանքներ մասնաճիւղի գործունէութեան շուրջ:

Գ. Կ՚ընտրէ մասնաճիւղի վարչութիւն:

Դ. Ի պահանջեալ հարկին կ՚ընտրէ կանոնագիրի սահմանած թիւով ներկայացուցիչներ` Շրջանային Ներկայացուց-

չական ժողովին համար, ինչպէս նաեւ կ'ընտրէ առաւելագոյնը 2 փոխ ներկայացուցիչներ առանձին քուէարկութեամբ:

Ե. Կ'ընտրէ հաշուեքննիչ եւ արխիւային յանձնախումբ:

ՇՐՋԱՆ

ՅՕԴ. 23.- Շրջան կը համարուի այն նահանգը կամ նահանգները, երկիրը կամ երկիրները, որոնք ունին առնուազն 3 մասնաճիւղեր, եւ որոնք միասնաբար կը հաշուեն նուազագոյնը 250 անդամ:

ՅՕԴ. 24.- Շրջանը կը գործէ Ներքին Կանոնագրութեամբ:

ՅՕԴ. 25.- Շրջանը կը ղեկավարուի Շրջանային Վարչութեամբ, ընտրուած Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովէն եւ վաւերացուած՝ Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 26.- Այն շրջանը, ուր Շրջանային Վարչութիւն գոյութիւն չունի, կը կոչուի Մեկուսի Շրջան:

ՅՕԴ. 27.- Մեկուսի Շրջանը կը ղեկավարուի Մեկուսի Շրջանի Վարչութեամբ, ընտրուած Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովէն եւ վաւերացուած՝ Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 28.- Մասնաճիւղ մը կամ Մեկուսի Շրջան մը, որ աւելի քան երկու տարի ոչ գործունեայ վիճակ կը պարզէ, գերադաս վարչութեան կրնայ ներկայացնել կարգավիճակը միաւորի վերածելու դիմում:

Ծանօթ 1.- Մասնաճիւղի կամ Մեկուսի Շրջանի Ընդհանուր ժողովը կը վաւերացնէ կարգավիճակի փոփոխութեան մեծամասնութեան առաջարկը եւ դիմումը կը ներկայացնէ գերադաս վարչութեան:

Ծանօթ 2.- Եթէ Ընդհանուր ժողով մը երկու առիթով կարելի չէ գումարել, գերադաս վարչութիւնը երկու երրորդ քուէարկութեամբ կրնայ որոշել կարգավիճակի փոփոխութիւն:

ՄԵԿՈՒՍԻ ՇՐՋԱՆԻ ԱՆԴԱՄԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՅՕԴ. 29.- Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովը Մեկուսի Շրջանի մը գերագոյն ժողովն է, որ կը գումարուի մէկ կամ երկու տարին անգամ մը:

Ծանօթ 1.- Մեկուսի Շրջանները, ժողովի թուականէն նուազագոյնը մէկ ամիս առաջ, պարտին նամակով տեղեակ պահել Կեդրոնական Վարչութիւնը, նամակին կցելով ժողովին օրակարգը:

Ծանօթ 2.- Մեկուսի շրջանը կը գումարէ յատուկ Անդամական ժողով այն պարագային, երբ Կեդրոնական Վարչութենէն կը ստանայ Պատգամաւորական ժողովի օրակարգը:

Ծանօթ 3.- Անյաղթահարելի պատճառներով Անդամական ժողով գումարելու անկարելիութեան պարագային, գործող վարչութեան նստաշրջանը գերադաս վարչութեան կողմէ կ'երկարաձգուի 3-6 ամիսով:

ՅՕԴ. 30.- Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովը (վարչութեան գործունէութեան քննարկում եւ ընտրութիւն) կը գումարուի մէկ կամ երկու տարին անգամ մը: Անհրաժեշտ առիթներով կարելի է Անդամական ժողովներ գումարել:

ՅՕԴ. 31.- Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովներուն իրաւասու ձայնով կրնան մասնակցիլ Միութեան մէջ առնուազն վեց ամիս անդամակցութիւն ունեցող տասնուչ տարիքը բոլորած եւ նիւթական պարտաւորութիւնները կատարած անխտիր բոլոր անդամները, ինչպէս նաեւ Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչը եւ Վարչութեան ներկայացուցիչը:

ՅՕԴ. 32.- Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովները օրինաւոր կը նկատուին, երբ իրաւասու ձայնի իրաւունք ունեցող անդամներուն մեծամասնութիւնը ներկայ է:

Ծանօթ 1.- Մեծամասնութիւն չգոյանալու պարագային, երկրորդ ժողովին ներկաներուն թիւը մեծամասնութիւն կը նկատուի: Վարչութիւնը պարտաւոր է բոլոր անդամները նախապէս տեղեակ պահել Անդամական ժողովի գումարումէն եւ անհրաժեշտ պարագային յետաձգումէն:

Ծանօթ 2.- 16-18 տարեկան մարզիկ մը կամ սկաուտ մը կրնայ Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովին մասնակցիլ խորհրդակցական ձայնով, եթէ ան ունեցած է առնուազն վեց ամսուան անդամակցութիւն եւ կատարած է նիւթական իր պարտաւորութիւնը:

ՅՕԴ. 33.- Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ժողովը՝

Ա.- Կը քննէ եւ կը գնահատէ շրջանաւարտ Վարչութեան գործունէութիւնը:

Բ.- Կը ճշդէ յառաջիկայ շրջանի գործունէութեան ուղեգիծը:

Գ.- Կը քննէ եւ կը լուծէ շրջանին մէջ առկախ մնացած հարցերը:

Դ.- Ի պահանջեալ հարկին կը վերամշակէ շրջանի Ներքին Կանոնագիրը:

Ե.- Կը պատրաստէ Վարչութեան նախահաշիւը եւ կ'որոշէ անդամական ցենզը:

Զ.- Կ'ընտրէ Մեկուսի Վարչութիւն:

Է.- Ի պահանջեալ հարկին կ'ընտրէ Կանոնագիրի սահմանած թիւով պատգամաւորներ՝ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին համար, ինչպէս նաեւ կ'ընտրէ առաւելագոյնը 1 փոխ պատգանաւոր առանձին քուէարկութեամբ:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑՉԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎ

ՅՕԴ. 34.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովը շըրջանի մը գերագոյն ժողովն է, որ կը գումարուի երկու տարին անգամ մը:

Ծանօթ 1.- Շրջանները, ժողովի թուականէն նուազագոյնը մէկ ամիս առաջ, պարտին նամակով տեղեակ պահել Կեդրոնական Վարչութիւնը, նամակին կցելով ժողովին օրակարգը:

Ծանօթ 2.- Շրջանը կը գումարէ յատուկ Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողով, այն պարագային, երբ Կեդրոնական Վարչութենէն կը ստանայ Պատգամաւորական Ժողովի օրակարգը:

Ծանօթ 3.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողով մը, որուն քննելի օրակարգը ճշդուած է, չի կրնար ինքնիրեն իրաւունք տալ այլ օրակարգի մը քննութեան համար իր ժամանակը երկարաձգել:

Ծանօթ 4.- Անյաղթահարելի պատճառներով Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողով գումարելու անկարելիութեան պարագային, գործող վարչութեան նստաշրջանը գերադաս վարչութեան կողմէ կ'երկարաձըգւի 3-6 ամիսով:

ՅՕԴ. 35.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովը օրինաւոր կը նկատուի, երբ ներկայ են մասնաճիւղերու եւ

իրաւասու ձայնով ներկայացուցիչներու պարզ մեծամասնութիւնը:

ՅՕԴ. 36.- Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին իրաւասու ձայնով կը մասնակցին՝

Ա. Մասնաճիւղերու ընտրուած ներկայացուցիչները:

Բ. Մասնաճիւղերու վարչութիւններէն մէկական ներկայացուցիչ:

Գ. Շրջանային Վարչութեան ներկայացուցիչը:

Դ. Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչը:

ՅՕԴ. 37.- Մասնաճիւղերու ընտրելի ներկայացուցիչներուն թիւը կը ճշդուի հետեւեալ ձեւով՝

Ա. Մինչեւ 25 անդամ ունեցող մասնաճիւղ մը՝ 1 ներկայացուցիչ

Բ.	26-50	անդամ ունեցողը՝	2 ներկայացուցիչ
Գ.	51-75	անդամ ունեցողը՝	3 ներկայացուցիչ
Դ.	76-100	անդամ ունեցողը՝	4 ներկայացուցիչ
Ե.	101-150	անդամ ունեցողը՝	5 ներկայացուցիչ
Զ.	151-200	անդամ ունեցողը՝	6 ներկայացուցիչ
Է.	201-500	անդամ ունեցողը՝	7 ներկայացուցիչ
Ը.	501-800	անդամ ունեցողը՝	8 ներկայացուցիչ
Թ.	801-1200	անդամ ունեցողը՝	9 ներկայացուցիչ

Ժ. 1200-էն ետք իւրաքանչիւր 500 անդամի՝ 1 ներկայացուցիչ

ՅՕԴ. 38.- Մասնաճիւղի մը, Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին մասնակցութիւնը պայմանաւորուած է նիւթական պարտաւորութեան լրիւ կատարումով:

ՅՕԴ. 39.- Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին խորհրդակցական ձայնով եւ ի պաշտօնէ կը մասնակցին՝

Ա. Շրջանային Վարչութեան մնացեալ անդամները:

Բ. Շրջանային Վարչութեան միաւորներէն մէկական ներկայացուցիչ:

Գ. Շրջանային Խորհուրդներէն եւ Շրջանային Յանձնախումբերէն մէկական ներկայացուցիչ:
Դ. Շրջանային ընդհանուր խմբապետ-խմբապետուհին:
Ե. Շրջանային խմբապետն ու խմբապետուհին:

ՅՕԴ. 40.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին կը հրաւիրուին խորհրդակցական ձայնով անդամներ, իրաւասու ձայնով մասնակցողներու թիւին մէկ չորրորդ համեմատութեամբ: Հրաւիրեալներուն կէսը կ'ընտրուի Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին կողմէ եւ մնացեալ կէսը կը հրաւիրուի Շրջանային Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 41.- Անհրաժեշտ պարագային, կրնայ արտակարգ Շրջանային Ժողով գումարուիլ Կեդրոնական Վարչութեան կամ Շրջանային Վարչութեան հրաւէրով եւ կամ մասնաճիւղերու վարչութիւններու առաջարկով:

Ծանօթ.- Երբ Վարչութիւն մը պատճառաբանուած ձեւով արտակարգ Շրջանային ժողովի առաջարկ ներկայացնէ, Շրջանային Վարչութիւնը պարտաւոր է առաջարկը փոխանցել միւս մասնաճիւղերու վարչութիւններուն՝ առնելու համար անոնց կարծիքը: Երբ մասնաճիւղերու վարչութիւններու 2/3 համեմատութիւնը համաձայն գտնուի առաջարկին, Շրջանային Վարչութիւնը պարտի արտակարգ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողով գումարել:

ՅՕԴ. 42.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովը՝

Ա. Կը լսէ միաւորներու եւ մասնաճիւղերու վարչութիւններու երկամեայ գործունէութեան միացեալ եւ ամփոփ նիւթաբարոյական տեղեկագիրը:
Բ. Կը քննէ եւ կը գնահատէ շրջանաւարտ Շրջանային Վարչութեան գործունէութիւնը:
Գ. Կը ճշդէ յառաջիկայ շրջանի գործունէութեան ուղեգիծը:
Դ. Կը քննէ եւ կը լուծէ շրջանին մէջ առկախ մնացած հարցերը:
Ե. Ի պահանջեալ հարկին կը վերամշակէ շրջանի Ներքին Կանոնագիրը:

Զ. Կը պատրաստէ Շրջանային Վարչութեան նախահաշիւը եւ կ'որոշէ միաւորներու եւ մասնաճիւղերու ցենզը:
Է. Կ'ընտրէ Շրջանային Վարչութիւն:
Ը. Ի պահանջեալ հարկին՝ կ'ընտրէ Կանոնագիրի սահմանած թիւով պատգամաւորներ՝ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին համար, ինչպէս նաեւ կ'ընտրէ առաւելագոյնը 2 փոխ պատգամաւորներ առանձին քուէարկութեամբ:

ՅՕԴ. 43.- Ներքին Կանոնագիրի վերաբերող յօդուածներու՝
Ա. Քուէարկութիւնը կը կատարուի իրաւասու ձայներուն՝ ներկաներուն ձայներու երկու երրորդ մեծամասնութեամբ:
Բ. Բարեփոխութիւնները ի զօրու կը դառնան Կեդրոնական Վարչութեան վաւերացումէն ետք միայն:

ՅՕԴ. 44.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովը կրնայ հիմնական փոփոխութիւններ մտցնել Ներքին Կանոնագիրին մէջ, պայմանով որ փոփոխութեան առաջարկները առնուազն մէկ ամիս առաջ յանձնուած ըլլան բոլոր մասնաճիւղերուն եւ Անդամական Ընդհանուր Ժողովներու քննութեան:

ՊԱՏԳԱՄԱՒՈՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՅՕԴ. 45.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովը Հ.Մ.Ը.Մ.ի գերագոյն ժողովն է: Անոր որոշումները պարտադիր են Հ.Մ.Ը.Մ.ի բոլոր ժողովներուն, մարմիններուն եւ անդամներուն: Կը գումարուի չորս տարին անգամ մը:

ՅՕԴ. 46.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին իրաւասու ձայնով կը մասնակցին՝
Ա. Շրջաններու ընտրուած պատգամաւորները (Տեսնել Յօդ. 49),
Բ. Մեկուսի շրջաններու ընտրուած պատգամաւորները (Տեսնել Յօդ. 49),

Գ. Շրջանային եւ Մեկուսի Վարչութիւններէն մէկական ներկայացուցիչ,

Դ. Կեդրոնական Վարչութեան ներկայացուցիչը:

Ծանօթ.- Մեկուսի Շրջան մը եթէ հարիւրէ նուազ անդամ ունի կ'ունենայ մէկ ներկայացուցիչ, որ կ'ընտրուի Անդամական Ընդհանուր Ժողովէն:

ՅՕԴ. 47.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին խորհրդակցական ձայնով եւ ի պաշտօնէ կը մասնակցին՝

Ա. Կեդրոնական Վարչութեան մնացեալ անդամները,

Բ. Կեդրոնական Վարչութեան միաւորներէն մէկական ներկայացուցիչ,

Գ. Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ քառամեայ շրջանի համար նշանակուած յանձնախումբերէն մէկական ներկայացուցիչ:

ՅՕԴ. 48.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կը հրաւիրուին խորհրդակցական ձայնով անդամներ, իրաւասու ձայնով մասնակցողներու թիւին մէկ երրորդ համեմատութեամբ: Հրաւիրեալները կը նշանակուին Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ՝ հիմնուելով Շրջաններէ եւ Մեկուսի Շրջաններէ ներկայացուած առաջարկներուն վրայ: Կեդրոնական Վարչութիւնը կրնայ խորհրդակցական ձայներու թիւին մէկ չորրորդը իր կողմէ նշանակել:

ՅՕԴ. 49.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին մասնակցող պատգամաւորներուն թիւը կը ճշդուի հետեւեալ ձեւով՝

Ա. 100-250	անդամ՝	1 պատգամաւոր
Բ. 251-500	անդամ՝	2 պատգամաւոր
Գ. 501-750	անդամ՝	3 պատգամաւոր
Դ. 751-1000	անդամ՝	4 պատգամաւոր

Ե. Յաւելեալ իւրաքանչիւր հազար անդամի համար՝ մէկ պատգամաւոր: Վերջին 500 անդամէն աւելին կ'հյնայ հազարի իրաւունքին մէջ:

ՅՕԴ. 50.- Շրջանի մը Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին մասնակցութիւնը պայմանաւորուած է նիւթական պարտաւորութեան լրիւ կատարումով:

ՅՕԴ. 51.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կը մասնակցին՝

Ա. Շրջանները իրենց շրջանի պատգամաւորներով, որոնց անունները նախապէս գրաւոր փոխանցուած կ՚ըլլան Ընդհանուր Ժողովը հրաւիրող վարչութեան:

Բ. Շրջաններու եւ Մեկուսի Շրջաններու Վարչութիւններու ներկայացուցիչները, որոնց անունները նախապէս գրաւոր փոխանցուած կ՚ըլլան Ընդհանուր Ժողովը հրաւիրող վարչութեան:

ՅՕԴ. 52.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին պատգամաւոր կրնայ ընտրուիլ առնուազն տասը տարի անընդմէջ Հ.Մ.Ը.Մ.ին մաս կազմած անդամ մը:

ՅՕԴ. 53.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովը օրինաւոր կը նկատուի, երբ ներկայ է Շրջաններու եւ իրաւասու ձայնով պատգամաւորներու պարզ մեծամասնութիւնը:

ՅՕԴ. 54.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովը՝

Ա. Կը լսէ Շրջանային եւ Մեկուսի Շրջաններու Վարչութիւններու քառամեայ գործունէութեան ամփոփ տեղեկագիրները:

Բ. Կը քննէ եւ կը գնահատէ շրջանաւարտ Կեդրոնական Վարչութեան բարոյական եւ նիւթական գործունէութիւնը:

Գ. Կը ճշդէ Միութեան յառաջիկայ շրջանի ընդհանուր գործունէութեան ուղեգիծը:

Դ. Կը կազմէ Կեդրոնական Վարչութեան պիւտճէի նախահաշիւը եւ կը կատարէ շրջաններու ցենզի բաշխումը:

Ե. Ի պահանջեալ հարկին կը վերամշակէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրը:

Զ. Կը քննէ եւ կը լուծէ շրջանի մը մէջ առկախ մնացած հարցերը:

Է. Կ՚ընտրէ Կեդրոնական Վարչութիւն:

Ծանօթ.- Կանոնագիրի վերաբերեալ յօդուածներու քուէարկութիւնը կը կատարուի ձայներու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 55.- Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողովը կըրնայ հիմնական փոփոխութիւններ մտցնել Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրին մէջ, պայմանով, որ փոփոխութեան առաջարկները առնուազն վեց ամիս առաջ յանձնըւած ըլլան բոլոր Շրջաններու եւ Մեկուսի Շրջաններու Վարչութիւններուն եւ ժողովներու քննութեան՝ Կեդրոնական Վարչութեան միջոցով:

ՅՕԴ. 56.- Բացառիկ Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողով կրնայ գումարուիլ՝

Ա. Կեդրոնական Վարչութեան պահանջով,

Բ. Շրջաններու եւ Մեկուսի Շրջաններու երկու երրորդի առաջարկով:

Ծանօթ.- Շրջանային կամ Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւն մը Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողով գումարելու իր հիմնաւորեալ առաջարկը վաւերացնել տալէ ետք Շրջանային Ներկայացուցչական կամ Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ընդհանուր ժողովին կողմէ, զայն կը փոխանցէ Կեդրոնական Վարչութեան, որ իր կարգին առաջարկը իր նկատողութիւններով կը յղէ Շրջաններուն եւ Մեկուսի Շրջաններուն՝ առնելու համար անոնց տեսակէտը այս մասին: Ունենալէ ետք բոլոր Շրջաններու եւ Մեկուսի Շրջաններու երկու երրորդի գրաւոր հաւանութիւնը՝ բացառիկ Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողով գումարելու մասին, Կեդրոնական Վարչութիւնը կը հրաւիրէ Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողովի:

ՄԻԱՒՈՐԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 57.- Իւրաքանչիւր միաւոր կ՚ունենայ իր միաւորի Վարչութիւնը, բաղկացած 3 կամ 5 անդամներէ: Կը նշանակուի մէկ տարուան համար, գերադաս վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ 58.- Միաւորի Վարչութիւնը կ՚ունենայ խորհրդատու մը, նշանակուած գերադաս վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 59.- Միաւորի Վարչութիւնը կը վարէ միաւորի մը միութենական գործերը՝ Ընդհանուր եւ Ներքին Կանոնագի-

րի տրամադրութիւններու եւ Շրջանային Ներկայացուցչական ու միաւորի Անդամական Ընդհանուր ժողովներու սահմանին մէջ:

ՅՕԴ. 60.- Միաւորի Վարչութիւնը կ'ունենայ ատենագրութեան, նամակագրութեան, շրջաբերականներու, քարոզչական եւ հաշուական համապատասխան թղթածրարներ, զորս իր գործունէութեան տեղեկագիրին հետ կը ներկայացընէ Միաւորի Անդամական Ընդհանուր ժողովին, որուն առջեւ պատասխանատու է հաւաքաբար:

ՅՕԴ. 61.- Միաւորի Վարչութիւնը կանոնաւոր կերպով գերադաս Վարչութեան կը փոխանցէ վարչական ժողովներու եւ Անդամական Ընդհանուր ժողովներու ատենագրութիւնները, ինչպէս նաեւ՝ շրջանի աւարտին նիւթաբարոյական գործունէութեան տեղեկագիրը:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 62.- Իւրաքանչիւր մասնաճիւղ կ'ունենայ իր մասնաճիւղի Վարչութիւնը, բաղկացած 5, 7, 9 կամ 11 անդամներէ: Կ'ընտրուի Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովին կողմէ, մէկ տարուան համար, գաղտնի քուէարկութեամբ եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 63.- Մասնաճիւղի Վարչութեան անդամ կրնայ ընտրուիլ երկու տարուան Հ.Մ.Ը.Մ.ական մը, որ նախապէս նուազագոյնը մէկ տարի մաս կազմած է մասնաճիւղի խորհուրդի մը կամ յանձնախումբի մը:

ՅՕԴ. 64.- Որեւէ պատճառով դադրող վարչական անդամ մը փոխարինելու համար, Մասնաճիւղի Վարչութիւնը իր կազմը կ'ամբողջացնէ Շրջանային Վարչութեան հաւանութեամբ:

Ծանօթ.- Վարչութիւնը կազմի ամբողջացման համար գերադաս վարչութեան կը ներկայացնէ եռանուն ցանկ՝ իր կարծիքը յայտնելով առաջադրած անուններուն գծով եւ առաջարկելով անուան մը նշանակում:

ՅՕԴ. 65.- Մասնաճիւղի Վարչութեան կազմը կը վաւերացուի Շրջանային Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 66.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը կը վարէ մասնաճիւղի մը միութենական գործերը՝ Ընդհանուր եւ Ներքին Կանոնագիրի տրամադրութիւններու եւ Շրջանային Ներկայացուցչական ու Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովներու սահմանին մէջ:

ՅՕԴ. 67.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը կը հսկէ իրեն ենթակայ յանձնախումբերու եւ ժողովներու գործունէութեան:

ՅՕԴ. 68.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը կ'ունենայ ատենագրութեան, նամակագրութեան, շրջաբերականներու, քարոզչական եւ հաշուական համապատասխան թղթածրարներ, զորս իր գործունէութեան տեղեկագիրին հետ կը ներկայացնէ Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր Ժողովին, որուն առջեւ պատասխանատու է հաւաքաբար:

ՅՕԴ. 69.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը կանոնաւոր կերպով Շրջանային Վարչութեան կը փոխանցէ՝

Ա. Վարչական ժողովներու եւ Անդամական Ընդհանուր ժողովներու ատենագրութիւնները:

Բ. Իր շրջանի աւարտին նիւթաբարոյական գործունէութեան տեղեկագիրը:

ՅՕԴ. 70.- Մասնաճիւղի Վարչութեան անդամ մը, պատժելի արարքի մը համար, Մասնաճիւղի Վարչութեան մնացեալ կազմի երկու երրորդին որոշումով կը մեկուսացուի եւ իր թղթածրարը անմիջապէս կը փոխանցուի Շրջանային Վարչութեան՝ առ ի տնօրինում:

ՅՕԴ. 71.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը կ'ունենայ իր կնիքը, որ կը պատրաստուի ու կը տրամադրուի Շրջանային Վարչութեան կողմէ:

ՄԵԿՈՒՍԻ ՇՐՋԱՆԻ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 72.- Իւրաքանչիւր Մեկուսի Շրջան կ'ունենայ իր Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը բաղկացած 5, 7, 9 կամ 11 անդամներէ: Կ'ընտրուի Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ժողովին կողմէ, մէկ կամ երկու տարուան համար, գաղտնի քուէարկութեամբ եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 73.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութեան անդամ կրնայ ընտրուիլ երկու տարուան Հ.Մ.Ը.Մ.ական մը, որ նախապէս նուազագոյնը մէկ տարի մաս կազմած է մասնաճիւղի խորհուրդի մը կամ յանձնախումբի մը:

ՅՕԴ. 74.- Որեւէ պատճառով դադրող վարչական անդամ մը փոխարինելու համար, Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը իր կազմը կ'ամբողջացնէ Կեդրոնական Վարչութեան հաւանութեամբ:

Ծանօթ.- Վարչութիւնը կազմի ամբողջացման համար գերադաս վարչութեան կը ներկայացնէ եռանուն ցանկ՝ իր կարծիքը յայտնելով առաջադրած անուններուն գծով եւ առաջարկելով անուան մը նշանակում:

ՅՕԴ. 75.- Մեկուսի Շրջանի վարչութեան կազմը կը վաւերացուի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 76.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը կը վարէ իր շրջանի միութենական գործերը՝ Ընդհանուր եւ Ներքին Կանոնագիրի տրամադրութեանց եւ Պատգամաւորական Ընդհանուր ու Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ժողովներու որոշումներու սահմանին մէջ:

ՅՕԴ. 77.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը կը հսկէ իրեն ենթակայ յանձնախումբերու եւ ժողովներու գործունէութեան:

ՅՕԴ. 78.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը կ'ունենայ ատենագրութեան, նամակագրութեան, շրջաբերականներու,

քարոզչական եւ հաշուական համապատասխան թղթածրարներ, զորս իր գործունէութեան տեղեկագիրին հետ կը ներկայացնէ Մեկուսի Շրջանի Անդամական ժողովին, որուն պատասխանատու է հաւաքաբար:

ՅՕԴ. 79.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը կանոնաւոր կերպով Կեդրոնական Վարչութեան կը փոխանցէ՝

Ա.- Վարչական ժողովներու եւ Անդամական Ընդհանուր ժողովներու ատենագրութիւնները:

Բ.- Իր շրջանի աւարտին նիւթաբարոյական գործունէութեան տեղեկագիրը:

ՅՕԴ. 80.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը կ'ունենայ իր կնիքը, մակագիր թուղթն ու պահարանը:

ՅՕԴ. 81.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութեան անդամ մը, պատժելի արարքի մը համար, վարչութեան մնացեալ կազմի երկու երրորդին որոշումով կը մեկուսացուի եւ իր թղթածրարը անմիջապէս կը փոխանցուի Կեդրոնական Վարչութեան՝ առ ի տնօրինում:

ՅՕԴ. 82.- Շրջանային եւ Մեկուսի Վարչութիւնները կրնան մարզական եւ սկաուտական միջ-շրջանային հանդիպումներ կազմակերպել Կեդրոնական Վարչութեան հաւանութեամբ:

ՅՕԴ. 83.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը պարտաւոր է Կեդրոնական Վարչութեան վճարել Պատգամաւորական ընդհանուր ժողովին կողմէ որոշուած ցենզը, ամէն տարի կանոնաւորաբար:

ՅՕԴ. 84.- Երբ Շրջան մը չ'ամբողջացներ Մեկուսի Շրջանի մը կանոնագրային պայմանները, Կեդրոնական Վարչութիւնը կը քննէ Շրջանին կացութիւնը եւ զայն Միաւորի վերածելու կարելիութիւնը:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 85.- Իւրաքանչիւր Շրջան կ'ունենայ իր Շրջանային Վարչութիւնը, բաղկացած 5, 7, 9 կամ 11 անդամներէ: Կ'ընտըրուի Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին կողմէ, երկու տարուան համար, գաղտնի քուէարկութեամբ եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 86.- Շրջանային Վարչութեան անդամ կրնայ ընտըրուիլ հինգ տարուան Հ.Մ.Ը.Մ.ական մը, որ նախապէս նուազագոյնը երկու տարի մաս կազմած է մասնաճիւղի մը վարչութեան, շրջանային խորհուրդներու կամ յանձնախումբերու:

ՅՕԴ. 87.- Որեւէ պատճառով դադրող վարչական անդամ մը փոխարինելու համար, Շրջանային Վարչութիւնը իր կազմը կ'ամբողջացնէ Կեդրոնական Վարչութեան հաւանութեամբ:

Ծանօթ.- Շրջանային Վարչութիւնը կազմի ամբողջացման համար գերադաս վարչութեան կը ներկայացնէ եռանուն ցանկ՝ իր կարծիքը յայտնելով առաջադրած անուններուն գծով եւ առաջարկելով անուան մը նշանակում:

ՅՕԴ. 88.- Շրջանային Վարչութեան անդամ մը կրնայ ընտըրուիլ երկու յաջորդական շրջաններու համար. ապա մէկ շրջան դադարէ մը վերջ միայն, կրնայ վերընտրուիլ նոյն հերթականութեամբ:

Ծանօթ.- Շրջանի մը կէսէն աւելի պաշտօնավարած անդամ մը կը նկատուի լրիւ շրջան մը ծառայած:

ՅՕԴ. 89.- Շրջանային Վարչութեան կազմը կը վաւերացուի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 90.- Շրջանային Վարչութիւնը կը վարէ շրջանի մը միութենական գործերը՝ Ընդհանուր եւ Ներքին Կանոնագիրի տրամադրութիւններու եւ Պատգամաւորական Ընդհանուր

ու Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովներու որոշումներու սահմանին մէջ: Հետամուտ կ'ըլլայ կազմելու նոր մասնաճիւղեր:

ՅՕԴ. 91.- Շրջանային Վարչութիւնը կը հսկէ իրեն ենթակայ մարմիններու յանձնախումբերու եւ ժողովներու գործունէութեան:

ՅՕԴ. 92.- Շրջանային Վարչութիւնը կ'ունենայ ատենագրութեան, նամակագրութեան, շրջաբերականներու, քարոզչական եւ հաշուական համապատասխան թղթածրարներ, զորս իր գործունէութեան տեղեկագիրին հետ կը ներկայացնէ Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին, որուն պատասխանատու է հաւաքաբար:

ՅՕԴ. 93.- Շրջանային Վարչութիւնը կանոնաւոր կերպով Կեդրոնական Վարչութեան կը փոխանցէ՝

Ա. Վարչութեան ժողովներու եւ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովներու ատենագրութիւնները:

Բ. Մասնաճիւղերուն յղած շրջաբերականները:

Գ. Իր շրջանի աւարտին նիւթաբարոյական գործունէութեան եւ շրջանի մասին տեղեկագիրը:

ՅՕԴ. 94.- Շրջանային Վարչութիւնը իրաւասու է իր անունով լիազօր ներկայացուցիչներ ուղարկելու իր մասնաճիւղերու վարչութիւններու նիւթական եւ բարոյական գործունէութիւնը քննելու, ներքին հարցերը լուծելու եւ ուղղութիւն տալու համար:

ՅՕԴ. 95.- Շրջանային Վարչութիւնը իրաւասու է մասնաճիւղի վարչական կազմ մը լուծելու նիւթական սայթաքումներու, անգործունէութեան, որոշում-հրահանգներու հանդէպ անտարբերութեան եւ մասնաճիւղի ներքին կեանքին մէջ ստեղծուած դժգոհութիւններու պատճառով:

Նման պարագաներու, Շրջանային Վարչութիւնը անմիջապէս կը նշանակէ վարչական կազմ, որուն առաջնահերթ

պարտականութիւնը կ'ըլլայ առաւելագոյնը մինչեւ երեք ամիս յառաջացնել մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողով:

ՅՕԴ. 96.- Բացառիկ պարագաներու Շրջանային Վարչութիւնը իրաւասու է նշանակովի վարչութիւն յառաջացնել մասնաճիւղի մը մէջ:

ՅՕԴ. 97.- Շրջանային Վարչութիւնը կրնայ ոեւէ անդամ նշանակել իրեն ենթակայ յանձնախումբի մը մէջ՝ ենթակային պատկանած մասնաճիւղի վարչութեան հետ խորհըրդակցաբար:

ՅՕԴ. 98.- Շրջանային Վարչութիւն մը կրնայ գործավար ունենալ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովի որոշումով:

ՅՕԴ. 99.- Միայն Շրջանային Վարչութիւնը կրնայ իր շըրջանին մէջ միջ-մասնաճիւղային ձեռնարկներ, հանդիպումներ եւ սկաուտական բանակումներ կազմակերպել:

Պարագաներու բերումով այդ պարտականութիւնը կըրնայ յանձնել մասնաճիւղի մը:

ՅՕԴ. 100.- Շրջանային եւ Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնները կրնան մարզական եւ սկաուտական միջ-շրջանային հանդիպումներ կազմակերպել Կեդրոնական Վարչութեան հաւանութեամբ:

ՅՕԴ. 101.- Շրջանային Վարչութիւնը պարտաւոր է Կեդրոնական Վարչութեան վճարել Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողովին կողմէ որոշուած ցենզը, ամէն տարի կանոնաւորաբար:

ՅՕԴ. 102.- Շրջանային Վարչութեան անդամ մը, պատժելի արարքի մը համար, Շրջանային Վարչութեան մնացեալ կազմի երկու երրորդին որոշումով կը մեկուսացուի եւ

իր թղթածրարը անմիջապէս կը փոխանցուի Կեդրոնական Վարչութեան՝ առ ի տնօրինում:

ՅՕԴ. 103.- Երբ Շրջան մը չ՚ամբողջացներ Շրջանային Վարչութեան մը կանոնագրային պայմանները, Կեդրոնական Վարչութիւնը կը քննէ Շրջանին կացութիւնը եւ զայն Մեկուսի Շրջանի վերածելու կարելիութիւնը:

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 104.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի գործադիր գերագոյն մարմինն է Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը:

ՅՕԴ. 105.- Կեդրոնական Վարչութիւնը կ՚ընտրուի Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ, գաղտնի քուէարկութեամբ եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ: Կեդրոնական Վարչութիւնը կը բաղկանայ 7, 9, 11 կամ 13 անդամներէ եւ կ՚ընտրուի չորս տարուան համար:

ՅՕԴ. 106.- Կեդրոնական Վարչութիւնը իր կազմէն որեւէ պատճառով պակսող անդամին տեղ իր կազմը կ՚ամբողջացնէ:

ՅՕԴ. 107.- Կեդրոնական Վարչութեան անդամ մը կրնայ ընտրուիլ երկու յաջորդական շրջաններու համար, ապա մէկ շրջան դադարէ մը վերջ միայն, կրնայ վերընտրուիլ նոյն հերթականութեամբ:

Ծանօթ.- Շրջանի մը կէսէն աւելի պաշտօնավարած անդամ մը կը նկատուի լրիւ շրջան մը ծառայած:

ՅՕԴ. 108.- Կեդրոնական Վարչութեան անդամ կրնայ ընտըրուիլ առնուազն 10 տարուան Հ.Մ.Ը.Մ.ական մը, որ շրջանի մը Շրջանային Վարչութեան անդամ կամ Շրջանային Վարչութեան մակարդակի յանձնախումբի մէջ եղած է կամ վարած՝ համապատասխան պաշտօն:

ՅՕԴ. 109.- Կեդրոնական Վարչութեան կը պատկանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ծրագիրի, կազմակերպական կանոններու եւ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովի որոշումներուն մեկնաբանութեան իրաւունքը:

ՅՕԴ. 110.- Կեդրոնական Վարչութիւնը կը գործադրէ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովի որոշումները եւ կը հսկէ անոնց գործադրութեան՝ շրջաններէն ներս:

ՅՕԴ. 111.- Կեդրոնական Վարչութիւնը կը հսկէ, որ Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովներու որոշումները եւ Շրջանային Վարչութիւններու գործունէութիւնը չհակասեն **Միութեան Ծրագիր-Կանոնագիրին** եւ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովի որոշումներուն:

ՅՕԴ. 112.- Շրջաններու պահանջով, կամ անհրաժեշտ պարագային իր որոշումով, Կեդրոնական Վարչութիւնը միութենական գործերուն համար կրնայ ներկայացուցիչներ ղրկել շրջանները, որոշ պարտականութեամբ:

ՅՕԴ. 113.- Կեդրոնական Վարչութիւնը կ'ունենայ ատենագրութեան, նամակագրութեան, շրջաբերականներու, քարոզչական եւ հաշուական համապատասխան թղթածրարներ, զորս իր գործունէութեան տեղեկագիրին հետ կը ներկայացնէ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին, որուն պատասխանատու է հաւաքաբար:

ՅՕԴ. 114.- Միայն Կեդրոնական Վարչութիւնը կրնայ կազմակերպել համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական հանդիպումներ, սկաուտական բանակումներ եւ մարզական խաղեր, հաւաքատեղիի Շրջանային Վարչութեան կամ Մեկուսի Շրջանի Վարչութեան գործակցութեամբ:

ՅՕԴ. 115.- Կեդրոնական Վարչութիւնը կրնայ ոեւէ անդամ նշանակել իրեն ենթակայ յանձնախումբի մը մէջ՝ ենթակային պատկանած Շրջանային կամ Մեկուսի Վարչութեան հետ խորհրդակցաբար:

ՅՕԴ. 116.- Կեդրոնական Վարչութիւնը իր քառամեակի աւարտին կը հրաւիրէ Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողով, որուն գումարումի թուականէն չորս ամիս առաջ Շրջանային եւ Մեկուսի Վարչութիւններուն կը ղրկէ ժողովի օրակարգը:

ՅՕԴ. 117.- Բացառիկ պարագաներու Կեդրոնական Վարչութիւնը իրաւասու է լուծելու Շրջանի Վարչական կազմ մը եւ տեղը նորը նշանակելու:

Նշանակուած վարչութիւնը մինչեւ վեց ամիս պարտաւոր է հրաւիրելու Շրջանային Ներկայացուցչական կամ Անդամական Ընդհանուր ժողով, ընտրելու համար նոր վարչութիւն:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 118.- Շրջաններ եւ Մեկուսի Շրջաններ կ՚ունենան իրենց ներքին կանոնագիրը, համաձայն շրջանի պայմաններուն, հաստատուած համապատասխան ժողովներու ընթացքին եւ վաւերացուած Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 119.- Հ.Մ.Ը.Մ.ը ունի իր «Ծառայութեան» եւ «Արժանեաց» շքանշանները, ինչպէս նաեւ՝ «Արտակարգ» պատուանշանը, որոնք ունին իրենց յատուկ կանոնագրութիւնները:

ՅՕԴ. 120.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի մարզիկները իրենց մարզական բոլոր տարազներուն վրայ պարտին կրել Հ.Մ.Ը.Մ.ի Վահանը՝ զետեղուած ձախ կուրծքին վրայ:

ՅՕԴ. 121.- Վարչական մը Հ.Մ.Ը.Մ.ին կատարած աշխատանքներուն համար չի կրնար նիւթական վարձատրութիւն ստանալ մինչեւ պաշտօնավարութեան աւարտը, այլապէս ան կը դադրի իր հանգամանքէն:

ՅՕԴ. 122.- Այս Կանոնագրութեան եւ կազմակերպական կանոններու մեկնաբանութեան իրաւունքը կը պատկանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան:

ՅՕԴ. 123.- Շրջաններու Ներքին Կանոնագրութիւնը մեկնաբանելու իրաւունքը կը պատկանի Շրջանային Վարչութեան:

ՅՕԴ. 124.- Այս կանոնագրութեան վերաբերեալ որեւէ փոփոխութիւն կատարելու իրաւունքը կը պատկանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին:

ԸՆՏՐԱԿԱՆ

ՅՕԴ. 125.- Տասնութ տարիքը ամբողջացուցած եւ առնուազն վեց ամիս Հ.Մ.Ը.Մ.ի շարքերուն անդամակցած բոլոր Հ.Մ.Ը.Մ.ականները իրաւունք ունին քուէարկելու:

ՅՕԴ. 126.- Ընտրութիւնները կը կատարուին գաղտնի քուէարկութեամբ:

Քուէներու ընդհանուր թիւէն կը զեղչուին ճերմակ քուէները եւ մնացեալին կէսէն աւելին ստացողը ընտրուած կը համարուի, պայմանով որ ճերմակ քուէներուն թիւը ընտրելու իրաւունք ունեցողներու թիւի կէսէն աւելի չըլլայ:

ՆԻՒԹԱԿԱՆ ԱՂԲԻՒՐՆԵՐ

ՅՕԴ. 127.- Միութեան հասոյթի միջոցներն են. անդամավըճարներ, միութենական ձեռնարկներէ գոյացած գումարներ, նուէրներ, հանգանակութիւններ, կտակներ եւ մնայուն հասոյթի աղբիւրներ:

ՅՕԴ. 128.- Վարչութեան մը արտօնուած չէ Միութեան գանձը առեւտրական շահարկումի ենթարկել: Բացառութիւն կարելի է կատարել գերադաս վարչութեան եւ գերադաս ժողովի հաւանութեամբ:

ՅՕԴ. 129.- Մասնաճիւղ մը քոյր մասնաճիւղի մը սահմանին մէջ հասութաբեր որեւէ ձեռնարկի համար պարտաւոր է Շրջանային Վարչութեան եւ տեղական վարչութեան հաւանութիւնը առնել:

ՅՕԴ. 130.- Վարչութիւններ Միութենէն դուրս որեւէ ձեռնարկի չեն կրնար յատկացումներ ընել իրենց գանձէն: Բացառիկ պարագաներու գերադաս մարմինի հաւանութիւնը ստանալ անհրաժեշտ է:

ՅՕԴ. 131.- Վարչութիւններ չեն կրնար իրենց գանձէն որեւէ փոխատուութիւն ընել ոեւէ անհատի (անդամ կամ ոչ) կամ կազմակերպութեան: Այլ տեսակի փոխատուութիւններ կը կարօտին գերադաս վարչութիւններու հաւանութեան:

ՅՕԴ. 132.- Վարչութիւններ փոխառութիւն կրնան ընել եւ կամ կալուածներ գրաւի տակ կրնան դնել միայն գերադաս մարմինի հաւանութեամբ:

ՀԱՇՈՒԱԿԱՆ

ՅՕԴ. 133.- Ամէն մարմին պարտաւոր է ստացած գումարին համար տալ համապատասխան կնքուած ընկալագիր՝ գանձապահին ստորագրութեամբ:

ՅՕԴ. 134.- Բոլոր վարչութիւնները պարտաւոր են իրենց հաշիւները պահել կանոնաւոր եւ օրինաւոր հաշուապահութեամբ:

ՅՕԴ. 135.- Արգիլուած է որեւէ հիմնադրամ գործածել տարբեր նպատակի:

ՄԱՐԶԱԿԱՆ

ՅՕԴ. 136.- Մարզական խաղերը կ՚ունենան իրենց յատուկ Ներքին Կանոնագրութիւնը, որ պէտք է վաւերացուած ըլլայ համապատասխան վարչութեան կողմէ:

ԳՈՅՔԵՐ ԵՒ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐ

ՅՕԴ. 137.- Իւրաքանչիւր վարչութիւն պարտաւոր է ունենալ գոյքերու կանոնաւոր տոմար, ուր թուագրեալ նշանակուած պէտք է ըլլան մասնաճիւղի գոյքերը, համապատասխան մանրամասնութիւններով:

ՅՕԴ. 138.- Իւրաքանչիւր շրջանի անշարժ կալուածները (դաշտ, մարզարան, ակումբ, եւ այլն), Կեդրոնական Վարչութեան հաւանութեամբ, պետութեան մօտ կ'արձանագրըւին Շրջանի Հ.Մ.Ը.Մ.ի անունով: Բացառիկ պարագաներու կը յանձնուին Կեդրոնական Վարչութեան կարգադրութեան:

ՅՕԴ. 139.- Կալուածները կրնան ծախուիլ համապատասխան ժողովներու որոշումով եւ գերադաս Վարչութիւններու վաւերացումով:

ՅՕԴ. 140.- Մասնաճիւղ մը լուծուելու պարագային անշարժ եւ շարժուն կալուածները եւ իրաւունքները կը փոխանցուին համապատասխան գերադաս վարչութեան:

ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ

ՅՕԴ. 141.- Հակակարգապահական արարքի մէջ կը նըկատուի անդամ մը երբ՝

Ա. Կազմակերպական կանոններու եւ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովներու որոշումներուն դէմ կը մեղանչէ:

Բ. Շրջանային Վարչութեան կամ Մասնաճիւղի Վարչութեան որոշումներուն չ'ենթարկուիր:

Գ. Անդամատուրք չի վճարեր:

Դ. Ժողովներէ կը բացակայի:

Ե. Մարմիններու պաշտօնավարութեան շրջանին անոնց դէմ պայքար կը մղէ:

Զ. Հարցի մը հակականոնագրային ձեւով ընթացք տալու համար հանրագրութիւններ կը կազմէ:

Է. Գոյք կամ դրամ կ՚իւրացնէ:

Ը. Ընկերային ցանցերու մէջ կամ հրապարակային կեր-պով յայտարարութիւններ կը կատարէ մարմիններու եւ ժո-ղովներու դէմ:

Ծանօթ.- Քննադատութիւնները թոյլատրելի են միայն իրաւասու ժո-ղովներու մէջ:

ՅՕԴ. 142.- Միութեան պատիժներն են՝

Ա. Նկատողութիւն, դիտողութիւն

Բ. Յանդիմանութիւն

Գ. Քուէարկելու իրաւունքէ զրկում

Դ. Ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունքէ զրկում

Ե. Կախակայում

Զ. Վեռացում

Է. Արտաքսում:

ՅՕԴ. 143.- Կարգապահական տեսակէտով իւրաքանչիւր անդամ պատասխանատու է այն վարչութեան, որուն իրա-ւասութիւններուն դէմ յանցանք գործած է:

ՅՕԴ. 144.- Մարմիններն ու ժողովները իրենց ենթակայ անդամներուն մասին կարգապահական պատիժներ տնօ-րինելու պարագային պարտաւոր են պաշտպանուելու հնա-րաւորութիւն տալ ենթակային:

ՅՕԴ. 145.- Պատժական ամէն որոշում կը տրուի ձայնե-րու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 146.- Մարմիններու եւ ժողովներու պատժական որոշումները վերջնական են, եթէ բողոք չկայ անոնց դէմ: Բողոքել կարելի է անմիջականօրէն գերադաս վարչու-թեան: Բողոքառու ժողովներու եւ մարմիններու որոշումնե-րը վերջնական են:

Ծանօթ 1.- Դատավճիռի մը դէմ բողոքողը կը զրկուի իր դատը գերա-դաս ժողովին եւ կամ մարմինին ներկայացնելու իրաւունքէն, եթէ իր բո-ղոքը հրապարակուած է մամուլի միջոցով կամ հանրային բեմերէ:

Ծանօթ 2.- Բողոքը գրաւոր կը ներկայացուի պատիժը որոշող մարմի-նին կամ ժողովին միջոցով:

Ծանօթ 3.- Պատժական տնօրինումներու բեկանումի պարագային, որոշումը պէտք է տրուի ձայներու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 147.- Կարգապահական պատիժներու դէմ բողոքել կարելի է մինչեւ երկու ամիս, հաշուելով որոշումը հաղոր-դըւած թուականէն: Բողոքառու մարմինը կամ ժողովը հար-ցը կրնայ քննել ինք կամ քննութիւնը յանձնել յատուկ դա-տական ատեանի:

ՅՕԴ. 148.- Հ.Մ.Ը.Մ.էն հեռացման որոշում կը տրուի Շըր-ջանային Վարչութեան կողմէ, եւ շարքերուն կը փոխանցը-ւի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ, միութենական համա-պատասխան կարգով:

ՅՕԴ. 149.- Հ.Մ.Ը.Մ.էն արտաքսման որոշում կը տրուի եւ շարքերուն կը փոխանցուի Կեդրոնական Վարչութեան կող-մէ, միութենական համապատասխան կարգով:

ՅՕԴ. 150.- Ժողովներէ յաճախ բացակայող անդամ մը կը ստանայ նկատողութիւն, իսկ կրկնութեան պարագային՝ յանդիմանութիւն:

ՅՕԴ. 151.- Մէկ տարի անդամատուրք չվճարող անդամ մը կը զրկուի ընտրելու եւ ընտրուելու իրաւունքէն: Յաջոր-դական երեք տարիներ անդամատուրք չվճարող անդամ մը դադրած կը նկատուի Միութեան շարքերէն:

ՅՕԴ. 152.- Կազմակերպական կանոններու դէմ մեղան-չողները, վարչական կարգադրութիւններու դէմ անսաստող-ները, հակաօրինական կերպով քննադատողները, հան-րագրութիւն կազմողները՝ մարմինին կամ Ժողովներու կող-մէ կը կախակայուին:

Ծանօթ 1.- Կախակայուած անդամ մը ժամանակաւոր կերպով կը դադրի Միութեան անդամ ըլլալէ, չի կրնար մաս կազմել մարմինի մը եւ մասնակցիլ Ընդհանուր ժողովներու:

Ծանօթ 2.- Կախակայումը առաւելագոյն մէկ տարուան շրջանի համար կ'ըլլայ:

Ծանօթ 3.- Կախակայման շրջանը լրանալուն՝ ենթական կը վերստանայ Միութեան անդամի իր բոլոր իրաւունքները:

ՅՕԴ. 153.- Կախակայուած անդամներ զերծ չեն կացուցիր իրենց նիւթական պարտաւորութիւններէն:

ՅՕԴ. 154.- Միութեան գաղափարական ուղղութեան դէմ գործողները, կարգապահական յանցանքներու համար յաճախակի պատիժ ստացողները, Միութեան գոյքը եւ դրամը իւրացնողները Միութենէն կը հեռացուին, իսկ ծայրայեղ պարագաներու՝ կ'արտաքսուին:

Ծանօթ.- Հեռացուած անդամ մը հեռացման թուականէն երկու տարի ետք կրնայ գրաւոր դիմում կատարել զինք հեռացնող մարմինին կամ ժողովին: Վերընդունման իրաւունքը կը պատկանի հեռացման որոշումը տնօրինող մարմինին կամ ժողովին:

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ

Ծ Ր Ա Գ Ի Ր

ԱՆՈՒՆ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը անբաժան մասն է Միութեան ընդհանուր կառոյցին եւ անոր անդամները կը կոչուին Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտներ:

Ծանօթ.- Այս կանոնագիրին մէջ ՍԿԱՈՒՏ բառը կը վերաբերի հաւասարապէս տղոց եւ աղջկանց բաժիններուն:

ՆՊԱՏԱԿ

Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան նպատակն է՝

Ա. Պատրաստել ամուր նկարագիրի եւ բարոյական բարձր արժանիքներու տէր, հաւատաւոր եւ անձնուէր հայեր՝ ծառայելու ազգին եւ հայրենիքին ու նուիրուելու հայ ժողովուրդի ձգտումներու իրագործումին:

Բ. Պատրաստել առողջ, չարքաշ ու արի անհատներ:

Գ. Զօրացնել իրենց մտային կարողութիւնները:

Դ. Զարգացնել իրենց մէջ պարտականութեան, պատասխանատուութեան եւ պատուի զգացումները, ինչպէս նաեւ՝ վեհանձնութեան եւ զոհողութեան ոգին:

Ե. Արթնցնել համագործակցութեան, ծառայասիրութեան, ընկերասիրութեան ոգին, պատրաստելով տիպար քաղաքացիներ:

ՄԻՋՈՑՆԵՐ

- Հ.Մ.Ը.Մ.ը կը կազմէ սկաուտական խումբեր հայրենիքի եւ գաղութներու մէջ՝ իրագործելու համար իր սկաուտութեան նպատակները:

- Սկաուտներու ազգային, քաղաքացիական, ընկերային, սկաուտական դաստիարակութեան եւ որակաւոր ու կարող աստիճանաւորներու պատրաստութեան համար կը կազմակերպուին դասախօսութիւններ, դպրոց-բանակումներ, դասընթացքներ, արշաւներ, բանակումներ եւ համագումարներ:

- Ծանօթացնելու համար սկաուտութիւնը եւ տարածելու համար անոր նպատակները՝

Ա. Կը կազմակերպուին ծնողական հանդիպումներ, հրապարակային դասախօսութիւններ եւ ձեռնարկներ:

Բ. Կը հրատարակուին գիրքեր եւ յօդուածներ՝ մամուլով:

Գ. Յատուկ աշխատանք կը տարուի սկաուտութիւնը ծանօթացնելու հայ աշակերտութեան:

Կ Ա Ն Ո Ն Ա Գ Ի Ր

ԱՆԴԱՄԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 155.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան կրնայ անդամակցիլ ամէն հայ անհատ՝ մասնակցելով իր սեռին եւ տարիքին համապատասխան բաժանմունքին:

ՅՕԴ. 156.- Թեկնածուն սկաուտական կազմին անդամ կը դառնայ մասնաճիւղի Վարչութեան համաձայնութեամբ կամ անոր նշանակած Սկաուտական Խորհուրդին հաստատումով:

ՅՕԴ. 157.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական կազմի իւրաքանչիւր անդամ կը վճարէ անդամավճար, որ կը ճշդուի մասնաճիւղի Սկաուտական Խորհուրդին կողմէ եւ կը հաստատուի Վարչութեան որոշումով:

ՅՕԴ. 158.- Անդամակցիլ փափաքողը պէտք է ներկայացնէ գրաւոր դիմումնագիր մը, իր բնակած վայրի Հ.Մ.Ը.Մ.ի միաւորի կամ մասնաճիւղի Վարչութեան կամ Սկաուտական Խորհուրդին: 18 տարեկանէն փոքր անհատները պէտք է ունենան ծնողքին հաւանութիւնը հաստատող դիմումնագիր մը, իսկ 18 տարեկան եւ աւելի վեր տարիք ունեցող անհատները պարտին ունենալ երկու երաշխաւորներ:

Ծանօթ.-

ա) Յիշեալ երաշխաւորները պէտք է նուազագոյնը երկու տարուան Հ.Մ.Ը.Մ.ական ըլլան եւ ամբողջացուցած՝ 18 տարիքը:

բ) Փորձառական ժամանակաշրջանէ մը ետք, նորագիրը կը կատարէ իր խոստումը կամ երդումը, այնուհետեւ դառնալով անդամ այդ մասնաճիւղին:

գ) Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական կազմի անդամը չի կրնար մաս կազմել այլ սկաուտական խումբերու:

ՅՕԴ. 159.- Խոստում կամ երդում կատարած նորագիրին կը տրուի անդամատետր՝ մասնաճիւղի Վարչութեան կամ անոր նշանակած Սկաուտական Խորհուրդին կնիքով եւ ստորագրութեամբ:

ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՆԵՐ

ՅՕԴ. 160.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը ունի հետեւեալ երեք բաժանմունքները՝

Մանչերու յատուկ	Աղջիկներու յատուկ
1. Գայլիկ	**1. Արծուիկ**
2. Արի	**2. Արենոյշ**
3. Երէց	**3. Պարմանուհի**

Ծանօթ.-

ա) Այս բաժանմունքները կը կատարուին հիմք ունենալով տարիքը: Գայլիկ, արի, արծուիկ եւ արենոյշ բաժանմունքները կարելի է ենթաբաժանումներու ենթարկել՝ տարեկիցները համախմբելով:

բ) Այս բաժանմունքները կարելի է պատշաճեցնել երկրի տեղական սկաուտական տարիքային դասաւորումներուն:

գ) Ըստ շրջաններու յարմարութեան, կրտսեր գայլիկներն ու արծուիկները (3-6 տարեկան) կարելի է համախմբել նոյն խմբաւորումով՝ «Մոկլի» անունով: Մոկլիներու գործունէութիւնը ճշդելի է Ներքին Կանոնագրութեամբ:

ՅՕԴ. 161.- Սկաուտը, որ չի փափաքիր շարունակել սկաուտութիւնը, Վարչութեան հաստատումով կը փոխանցըւի մասնաճիւղի անդամական ոչ-տարազաւոր շարքերուն:

ՅՕԴ. 162.- 16-18 տարեկան սկաուտ մը մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովին կրնայ մասնակցիլ խորհրդակցական ձայնով:

ԿԱՐԳԵՐ

ՅՕԴ. 163.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը ունի հետեւեալ կարգերը, որոնք դաստիարակչական աշխատանքի հանգըրւաններ են՝ հիմնուած սկաուտներու աստիճանաբար զարգացող մարմնային եւ մտային կարողութեանց վրայ՝

ա) Գայլիկներ կամ Արծուիկներ
1.- Կակուղ Թաթիկ
2.- Միաստղ
3.- Երկաստղ

բ) Արիներ կամ Արենոյշներ
1.- Նորագիր
2.- Նորընծայ
3.- Երկրորդ կարգ - (Բ. կարգ)
4.- Առաջին կարգ - (Ա. կարգ)
5.- Վկայեալ կարգ

գ) Երէցներ եւ Պարմանուհիներ
1.- Նախապատրաստական շրջան
2.- Մարզումի շրջան
3.- Ընդհանուր ծառայութեան շրջան
4.- Վկայեալ կարգ

դ) Խմբապետներ եւ Խմբապետուհիներ
1.- Արարատեան կարգ

Ծանօթ 1.- Սկաուտական բոլոր կարգերն ու գիտելիքները կարելի է պատշաճեցնել երկրի տեղական պայմաններուն, բացի Արարատեան կարգէն, որուն նախապայմանները կ'որոշէ Կեդրոնական Վարչութիւնը եւ առ ի՝ գործադրութիւն կը յղէ զանոնք շրջաններուն:
Արարատեան կարգի պայմանները ամբողջացուցած անհատին անունը Շրջանային Վարչութեան կողմէ կը յղուի Կեդրոնական Վարչութեան՝ համապատասխան կարգը ստանալու համար:

Ծանօթ 2.- Սկաուտական շարքերու բոլոր անդամները կրնան WOOD BADGE-ի մասնագիտական քննութիւն անցընել իրենց բնակած երկրի ֆետերասիոնին կողմէ ճշդուած պայմաններով:

ԽՈՍՏՈՒՄ, ԵՐԴՈՒՄ, ԴԱԻԱՆԱՆՔ, ՆՇԱՆԱԲԱՆ, ՆՇԱՆԱԿ

ՅՕԴ. 164.- Կակուղ Թաթիկի գիտելիքները յաջողութեամբ իւրացուցած գայլիկը կամ արծուիկը կը կատարէ հետեւեալ խոստումը՝

«Կը խոստանամ ընել կարելիս՝ հաւատարիմ ըլլալու Աստուծոյ, Հայրենիքիս, ծնողքիս եւ փոհմակի (երամի) օրէնքին: Գործել բարիք մը ամէն օր»:

Փոհմակի օրէնքն է՝

1.- Գայլիկը մտիկ կ'ընէ Ծեր Գայլը:

2.- Գայլիկը ինքզինքը մտիկ չ'ըներ:

3.- Գայլիկը մաքուր հայերէն կը խօսի:

Երամի օրէնքն է՝

1.- Արծուիկը մտիկ կ'ընէ Արծիւը:

2.- Արծուիկը ինքզինք մտիկ չ'ըներ

3.- Արծուիկը մաքուր հայերէն կը խօսի:

ՅՕԴ. 165.- Նորագիրի գիտելիքները յաջողութեամբ իւրացուցած արին կամ արենոյշը կը կատարէ հետեւեալ խոստումը՝

Հ.Մ.Ը.Մ.ի արիին խոստումը՝

«Կը խոստանամ ըլլալ հաւատարիմ Աստուծոյ եւ ծառայել Ազգիս ու Հայրենիքիս:

- Միշտ օգնել ուրիշին եւ գործել իբրեւ պարտականութեան գիտակից, արի եւ վեհանձն մարդ:

- Հնազանդիլ Հ.Մ.Ը.Մ.ի արիներու դաւանանքին»:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի արենոյշին խոստումը՝

«Կը խոստանամ ըլլալ հաւատարիմ Աստուծոյ եւ ծառայել Ազգիս ու Հայրենիքիս:

- Միշտ օգնել ուրիշին եւ գործել իբրեւ պարտականութեան գիտակից, արի եւ վեհանձն մարդ:
- Հնազանդիլ Հ.Մ.Ը.Մ.ի արենոյշներու դաւանանքին»:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի արիներու եւ արենոյշներու դաւանանքն է՝

1.- Արիին-Արենոյշին խօսքը նուիրական է:
2.- Արին-Արենոյշը հնազանդ է:
3.- Արին-Արենոյշը հաւատարիմ եւ ուղղամիտ է:
4.- Արին-Արենոյշը միշտ կ'օգնէ ուրիշին:
5.- Արին-Արենոյշը բարեկամ է բոլորին եւ եղբայր (քոյր) ուրիշ սկաուտի՝ առանց ընկերային կարգի խտրութեան:
6.- Արին-Արենոյշը բարեկիրթ է:
7.-Արին-Արենոյշը մաքուր հայերէն կը խօսի ամէն ատեն եւ ամէն տեղ:
8.- Արին- Արենոյշը անասուններ եւ բոյսեր կը սիրէ եւ կը պաշտպանէ:
9.- Արին-Արենոյշը միշտ զուարթ եւ խանդավառ է:
10.- Արին-Արենոյշը աշխատասէր եւ կորովի է:
11.- Արին-Արենոյշը տնտեսող է:
12.- Արին-Արենոյշը մաքուր է մտածումով, խօսքով եւ գործով:

ՅՕԴ. 166.- Նախապատրաստական շրջանի գիտելիքները յաջողութեամբ իւրացուցած երէցը կամ պարմանուհին կը կատարէ հետեւեալ երդումը՝

«Կ՛երդնում պատույս վրայ
- Հաւատարիմ մնալ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ծրագիր-Կանոնագիրին եւ սկաուտութեան սկզբունքներուն ու օրէնքներուն:
- Ծառայել Ազգիս, Հայրենիքիս եւ աշխատիլ հայ ժողովուրդի իրաւունքներուն իրագործման:
- Պայքարիլ այլասերման եւ ապազգայնացման դէմ՝ պահպանելով հայ լեզուն, հայ մշակոյթը եւ ազգային նկարագիրը»:

ՅՕԴ. 167.- Միջազգային սկաուտութեան նշանաբանն է. **«Միշտ Պատրա՛ստ»**: Հ.Մ.Ը.Մ.ի նշանաբանն է. **«Բարձրա-ցի՛ր-Բարձրացո՛ւր»**: Մոկլիինը՝ **«Միշտ Ուրա՛խ»**, գայլիկինը եւ արծուիկինը՝ **«Լաւագո՛յն»**, արիինը եւ արենոյշինը՝ **«Միշտ Պատրա՛ստ»**, երէցինը եւ պարմանուհիինը՝ **«Ծառայո՛ղ»**:

ՅՕԴ. 168.- Խոստում կամ երդում կատարած Հ.Մ.Ը.Մ.ի արին, արենոյշը, երէցը կամ պարմանուհին իր գլխարկին վրայ կը կրէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի նշանակը եւ տարազին վրայ՝ սկաու-տական Շուշանածաղիկը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շուշանածաղիկը ***Հ.Մ.Ը.Մ.ի Նշանակը***

ՅՕԴ. 169.- Նորագիրը խոստում կամ երդում կատարելէ ետք, իրաւունք կը ստանայ իր տարազին հետ կրելու փող-կապ եւ գլխարկ ու մասնակցելու սկաուտական պաշտօնա-կան արարողութիւններու:

ԴՐՕՇԱԿՆԵՐ

ՅՕԴ. 170.- Իւրաքանչիւր մասնաճիւղի սկաուտական կազմ կ'ունենայ իր դրօշակը՝ նման Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական դրօշին, 120 x 90 սմ. մեծութեամբ, մասնաճիւղին գոյնով, որ կը ճշդուի Շրջանային Վարչութեան կողմէ: Դրօշակին վրայ կը գրուի մասնաճիւղին անունը հայերէնով եւ բնակած երկ-րին լեզուով:

ՅՕԴ. 171.- Սկաուտական իւրաքանչիւր բաժանմունք կ'ունենայ իր դրօշակը՝ 90 x 67 սմ. մեծութեամբ, մասնա-ճիւղին գոյնով: Դրօշակին վրայ կը գրուի մասնաճիւղին

անունը եւ բաժանմունքին թիւը կամ անունը հայերէնով եւ բնակած երկրին լեզուով:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՒՄՆԵՐ

ՅՕԴ. 172.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը ունի վարչական հետեւեալ բաժանումները՝

Ա.- ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

ա) Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդ
բ) Մեկուսի Շրջանի Սկաուտական Խորհուրդ
գ) Մասնաճիւղի Սկաուտական Խորհուրդ:

Բ.- ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ա) Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումար
բ) Մասնաճիւղերու Խմբապետներու Ընդհանուր ժողով:

ՄԱՐՄԻՆՆԵՐ

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ԿԱԶՄ

ՅՕԴ. 173.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կը նշանակուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Վարչութեան կողմէ եւ կը գործէ Շրջանային Վարչութեան գործունէութեան ժամանակաշրջանի տեւողութեան:

ՅՕԴ. 174.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կը բաղկանայ սկաուտական աշխատանքներու լաւատեղեակ 5, 7, 9 կամ 11 Հ.Մ.Ը.Մ.ականներէ: Այս թիւին մաս կը կազմեն Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետը կամ Խմբապետուհին, Շրջանային Խմբապետը եւ Շրջանային Խմբապետուհին:

ՅՕԴ. 175.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կը կազմէ իր դիւանը (Տարազաւորը մաս չի կազմեր դիւանին):

ՅՕԴ. 176.- Շրջանային Վարչութեան սկաուտական ներկայացուցիչը ի պաշտօնէ կը մասնակցի Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի ժողովներուն:

ՅՕԴ. 177.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի անդամներուն թիւը եւ նստավայրը կը ճշդէ Շրջանային Վարչութիւնը:

ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 178.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կը պատրաստէ իր գործունէութեան ծրագիրը, զոր կը ներկայացնէ Շրջանային Վարչութեան՝ առ ի վաւերացում:

ՅՕԴ. 179.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կը վարէ շրջանի սկաուտական ընդհանուր աշխատանքները, կը հսկէ շրջանի սկաուտական գործունէութիւններուն, համաձայն Սկաուտական Ներքին Կանոնագիրի տրամադրութիւններու եւ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովի որոշումներուն:

ՅՕԴ. 180.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կը գումարէ հերթական ժողովներ: Նիստերու վաւերացուած ատենագրութիւններու պատճէնը կը փոխանցէ Շրջանային Վարչութեան:

ՅՕԴ. 181.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը կրնայ հրատարակել սկաուտական թերթ կամ սկաուտական գիրքեր, Շրջանային Վարչութեան հաւանութեամբ եւ Կեդրոնական Վարչութեան արտօնութեամբ:

ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 182.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդէն ներ-

կայացուցիչ մը խորհրդակցական ձայնով կը մասնակցի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին:

ՅՕԴ. 183.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը մասնաճիւղերու Վարչութիւններուն հետ իր թղթակցութիւնները կը կատարէ Շրջանային Վարչութեան միջոցով:

ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 184.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը ի պահանջեալ հարկին կը գործէ իր գտնուած երկրի սկաուտական կանոնագրութեան տրամադրութիւններու համաձայն:

ՅՕԴ. 185.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը երկրէն դուրս բանակում, արշաւ, շրջապտոյտ, դասընթացք կազմակերպելու պարագային, պարտի Շրջանային Վարչութեան եւ Կեդրոնական Վարչութեան արտօնութիւնը առնել, գործնական քայլերու դիմելէ առաջ: Ապա ձեռնարկի աւարտին պարտի գրաւոր տեղեկագիր (բարոյական եւ նիւթական) ներկայացնել Շրջանային Վարչութեան եւ Կեդրոնական Վարչութեան:

ՅՕԴ. 186.- Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը իր հաշիւները կը պահէ կանոնաւոր եւ օրինաւոր հաշուական տոմարներով:

Իր գործունէութեան աւարտին նիւթաբարոյական տեղեկագիրը կը ներկայացնէ Շրջանային Վարչութեան:

ՅՕԴ. 187.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովը կը ճշդէ Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի նիւթական պիւտճէն, զոր կը հայթայթէ Շրջանային Վարչութիւնը:

ՅՕԴ. 188.- Շրջանային Վարչութենէն Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդ նիւթական փոխանցումները կը կատարւին Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի ներկայացուցած նախահաշիւներու հիման վրայ, իւրաքանչիւր գլուխի համար առանձին:

ՄԵԿՈՒՍԻ ՇՐՋԱՆԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՅՕԴ. 189.- Մեկուսի Շրջանի Սկաուտական Խորհուրդի կազմը, պարտականութիւնը, պարտաւորութիւնն ու իրաւասութիւնը կը նոյնանայ Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդին սահմանուած յօդուածներու հասկացողութեամբ:

Ծանօթ.- Այս կանոնագրութեան բոլոր յօդուածներուն մէջ, Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի անուանումը կը համապատասխանէ նաեւ Մեկուսի Շրջաններու Սկաուտական Խորհուրդներուն:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

ՅՕԴ. 190.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը պարտի նշանակել Մասնաճիւղի Սկաուտական Խորհուրդ, որուն կազմը, պարտականութիւնը, պարտաւորութիւնն ու իրաւասութիւնը կը ճշդուին իր շրջանի Ներքին Կանոնագրութեամբ:

ԺՈՂՈՎՆԵՐ

ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ԽՄԲԱՊԵՏԱԿԱՆ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ՅՕԴ. 191.- Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումարը կը կայանայ նուազագոյնը չորս տարին անգամ մը, զայն կը կազմակերպէ եւ կը հովանաւորէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը:

ՅՕԴ. 192.- Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումարին կը մասնակցին Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետները-Խմբապետուհիները եւ Շրջանային Խմբապետներն ու Խմբապետուհիները, որոնց չգոյութեան պարագային Շրջանի բարձրագոյն պաշտօն ունեցող խմբապետը եւ խմբապետուհին: Մեկուսի շրջաններու պարագային՝ կը մասնակցին աղջկանց եւ տղոց բարձրագոյն պաշտօն ունեցող ներկայացուցիչները:

Ծանօթ.- Ի պահանջեալ հարկին Կեդրոնական Վարչութիւնը կը հրաւիրէ անցեալի վաստակաւոր խմբապետ-խմբապետուհիներ:

ՅՕԴ. 193.- Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումարը՝

ա) Կը լսէ իւրաքանչիւր Շրջանի սկաուտական գործունէութեան մասին ամփոփ տեղեկագիր՝ առ ի տեղեկութիւն:
բ) Կ՚ուսումնասիրէ տեղեկագիրներու լոյսին տակ՝ Շրջաններու եւ Մեկուսի շրջաններու սկաուտական մասնագիտական հարցերը եւ կը թելադրէ գործունէութեան ուղեգիծ:
գ) Կը զբաղի սկաուտական մասնագիտական հարցերով, ազգային դաստիարակչական գիտելիքներով, գործնական աշխատանքներով, Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական բանակումներու ծրագրումով, եւ այլն:
դ) Կը մշակէ սկաուտական ընդհանուր գործունէութեան ուղեգիծ:
ե) Կրնայ Սկաուտական Ընդհանուր Կանոնագիրին վերաբերեալ բարեփոխութեան առաջարկներ բանաձեւել:
զ) Իր եզրակացութիւնները, առաջարկներն ու թելադրանքները կը փոխանցէ Կեդրոնական Վարչութեան:

ՅՕԴ. 194.- Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումարը չի կրնար զբաղիլ Միութեան վարչական, կազմակերպական եւ կանոնագրային հարցերով:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԵՐՈՒ ԽՄԲԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԺՈՂՈՎ

ՅՕԴ. 195.- Մասնաճիւղերու Խմբապետներու Ընդհանուր Ժողովը կը բաղկանայ Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետէն կամ Խմբապետուհիէն, Շրջանային Խմբապետէն ու Խմբապետուհիէն եւ մասնաճիւղերու խմբապետներէն կամ խմբապետուհիներէն:
ա) Հարկ եղած պարագային կը հրաւիրուին շրջանի գործօն խմբապետներ եւ խմբապետուհիներ:
բ) Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի անդամները կրնան մասնակցիլ այս ժողովին:
գ) Ժողովը կը պահէ ատենագրութիւն եւ զայն կը փոխանցէ Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդին:

ՅՕԴ. 196.- Մասնաճիւղերու Խմբապետներու Ընդհանուր ժողովը՝

ա) Կը լսէ մասնաճիւղերու գրաւոր ամփոփ զեկոյցները՝ սկաուտական գործունէութեան մասին:

բ) Կը քննէ սկաուտական մասնագիտական հարցեր եւ կը գտնէ համապատասխան լուծումներ՝ ջանալով բարելաւել մասնաճիւղերու գործունէութեան կարելիութիւնները:

ՊԱՇՏՕՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 197.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական շարքերը ունին իրենց յատուկ սկաուտական հետեւեալ պաշտօնները՝

1.- Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետ կամ Խմբապետուհի.

2.- Շրջանային Խմբապետ եւ Խմբապետուհի.

3.- Մասնաճիւղի Խմբապետ կամ Խմբապետուհի.

4.- Միաւորի Խմբապետ եւ Խմբապետուհի:

ՅՕԴ. 198.- Վերոյիշեալ պաշտօններու (թիւ 1 եւ 2) գործունէութեան ժամանակաշրջանը ճշդուած է այս կանոնագրութեամբ, իսկ թիւ 3 եւ 4 պաշտօններու ժամանակաշրջանը հարկ է ճշդել Ներքին Կանոնագրութիւններու մէջ:

ՅՕԴ. 199.- Պաշտօն մը պէտք է վաւերացուած ըլլայ Սկաուտական եւ Վարչական համապատասխան մարմիններու կողմէ:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԽՄԲԱՊԵՏ ԿԱՄ ԽՄԲԱՊԵՏՈՒՀԻ

ՅՕԴ. 200.- Շրջանի մը սկաուտութեան ընդհանուր պետն է:

ա) Շրջանէն ներս այս պաշտօնը կը հաստատուի երբ շրջանը ունենայ նուազագոյնը 500 սկաուտ եւ երեք մասնաճիւղ:

բ) Այն շրջանը որ չունի Շրջանային Խմբապետ եւ Խմբապետուհի, չի կրնար Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետ

կամ Խմբապետուհի ունենալ:

գ) Կը նշանակուի Շրջանային Վարչութեան կողմէ: Կը գործէ Շրջանային Վարչութեան գործունէութեան ժամանակաշրջանին:

դ) Կրնայ երկրորդ անգամ վերանշանակուիլ:

ե) Կրնայ մէկ շրջան դադարէ ետք վերանշանակուիլ, պայմանով որ չդադրեցնէ իր միութենական գործունէութիւնը:

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 201.- Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետը-Խմբապետուհին պարտի նախապէս երկու տարի Շրջանային Խմբապետի-Խմբապետուհիի պաշտօն վարած ըլլալ:

Ծանօթ.- Նախընտրաբար ունենալ Արարատեան Կարգ եւ Wood Badge:

ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 202.- Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետը-Խմբապետուհին՝

ա) Կը հսկէ իր շրջանի սկաուտական ընդհանուր աշխատանքներուն:

բ) Կը մշակէ Շրջանային Խմբապետներու գործակցութեամբ՝ իր շրջանի սկաուտական շարժումին ընդհանուր ուղեգիծը:

գ) Կը վարէ մասնաճիւղերու խմբապետներու ընդհանուր ժողովը:

դ) Կը վարէ սկաուտական ընդհանուր հանդիսութիւնները:

ե) Կը մասնակցի Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի ժողովին՝ իրաւասու ձայնով:

զ) Կը մասնակցի Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումարին՝ ի պաշտօնէ:

է) Կը մասնակցի Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին՝ խորհրդակցական ձայնով:

ՇՐՋԱՆԱՅԻՆ ԽՄԲԱՊԵՏ ԵՒ ԽՄԲԱՊԵՏՈՒՀԻ

ՅՕԴ. 203.- ա) Շրջանային Խմբապետը գայլիկներու, արիներու եւ երէցներու պատասխանատու խմբապետն է, իսկ Շրջանային Խմբապետուհին՝ արծուիկներու, արենոյշներու եւ պարմանուհիներու:

բ) Շրջանային Խմբապետը եւ Շրջանային Խմբապետուհին կը նշանակուին Շրջանային Վարչութեան կողմէ եւ կը գործեն Շրջանային Վարչութեան գործունէութեան ժամանակաշրջանին:

ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

(Տես շրջանի Սկաուտական Ներքին Կանոնագիրը):

ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ԻՐԱՒԱՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 204.- Շրջանային Խմբապետը եւ Շրջանային Խմբապետուհին՝

ա) Կը հսկեն մանչերու կամ աղջկանց բաժինի գործունէութիւններուն:

բ) Կը յանձնեն բոլոր մասնաճիւղերէն ներս իրենց բաժինի համապատասխան խմբապետներու աստիճանները ու պաշտօնները:

գ) Կը վարեն իրենց թեւին յատուկ՝ ընդհանուր հանդիսութիւնները:

դ) Կը մասնակցին Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումարին՝ ի պաշտօնէ:

ե) Կը մասնակցին Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի ժողովին՝ իրաւասու ձայնով:

զ) Կը մասնակցին Մասնաճիւղերու Խմբապետական Ընդհանուր ժողովին՝ ի պաշտօնէ:

է) Կը մասնակցին Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին՝ խորհրդակցական ձայնով:

ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԽՄԲԱՊԵՏ ԿԱՄ ԽՄԲԱՊԵՏՈՒՀԻ

ՅՕԴ. 205.- Մասնաճիւղի մը սկաուտական բաժինի ընդհանուր պատասխանատուն է:

ՅՕԴ. 206.- Մասնաճիւղի Խմբապետը կամ Խմբապետուհին կը նշանակուի մասնաճիւղի Վարչութեան կողմէ՝ համախորհուրդ Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդին:

ՅՕԴ. 207.- Կը գործէ մասնաճիւղի Վարչութեան գործունէութեան ժամանակաշրջանին:

ՅՕԴ. 208.- Մասնաճիւղի Խմբապետի նշանակումի պայմանները, պարտաւորութիւնները եւ իրաւասութիւնները կը ճշդուին շրջաններու կամ Մեկուսի շրջաններու Սկաուտական Ներքին Կանոնագրութեամբ:

ՄԻԱՒՈՐԻ ԽՄԲԱՊԵՏ ԵՒ ԽՄԲԱՊԵՏՈՒՀԻ

ՅՕԴ. 209.- Մասնաճիւղի սկաուտական միաւորները կ'ունենան Միաւորի Խմբապետ եւ Խմբապետուհի, որոնց նշանակումի պայմանները, պարտականութիւնները, պարտաւորութիւնները եւ իրաւասութիւնները կը ճշդուին Շրջաններու կամ Մեկուսի Շրջաններու Սկաուտական Ներքին Կանոնագրութեամբ:

ԱՍՏԻՃԱՆԱՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱԶՄ

ՅՕԴ. 210.- Սկաուտական շարքերը կ'ունենան աստիճանաւորական հետեւեալ կազմերը, որոնք իրենց կարողութեան եւ փորձառութեան համաձայն կը բաժնուին զանազան աստիճաններու:

ՅՕԴ. 211.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը ունի հետեւեալ աստիճանները՝

ՄՈԿԼԻ

Վոհմակի Պետ Մեսուա

Վոհմակի Փոխ-Պետ Ռաքշա

Վոհմակի Փոխ-Պետ Քաա

Վարիչ Վեգեակապետ

Վեգեակապետ

Փոխ-Վեգեակապետ

Վարիչ Առաջնորդ

Առաջնորդ

Փոխ-Առաջնորդ

ԱՐԾՈՒԻԿ

Երամի Պետ Աքելլա

Երամի Փոխ-Պետ
(Պալու եւ Պաղերա)

Վարիչ Վեգեակապետուհի

Վեգեակապետուհի

Փոխ-Վեգեակապետուհի

ԱՐԵՆՈՅՇ

Խմբապետուհի

Փոխ-Խմբապետուհի

Վարիչ Առաջնորդուհի

Առաջնորդուհի

Փոխ-Առաջնորդուհի

ՊԱՐՄԱՆՈՒՀԻ

Խմբապետուհի

Փոխ- Խմբապետուհի

Տասնապետուհի

Փոխ-Տասնապետուհի

ԳԱՅԼԻԿ

Վոհմակի Պետ Աքելլա

Վոհմակի Փոխ-Պետ
(Պալու եւ Պաղերա)

ԱՐԻ

Խմբապետ

Փոխ-Խմբապետ

ԵՐԷՑ

Խմբապետ

Փոխ-Խմբապետ

Տասնապետ

Փոխ-Տասնապետ

ՅՕԴ. 212.- Յօդուած 211-ով ճշդուած աստիճանաւորական կազմին նշանակումի պայմանները, պարտականութիւնները, պարտաւորութիւնները, իրաւասութիւնները եւ մարմիններու հետ յարաբերութիւնը իւրաքանչիւր շրջան կը տնօրինէ իր երկրի սկաուտական կանոններուն համաձայն: Այդ բոլորը պէտք է ամփոփուած ըլլան շրջանի Սկաուտական Ներքին Կանոնագիրին մէջ:

ՅՕԴ. 213.- Սկաուտական աստիճանները մնայուն հանգամանք ունին:

ՅՕԴ. 214.- Աստիճանը տիտղոս մըն է միայն եւ ենթակային իրաւական պատասխանատուութիւն չի տար:

ՅՕԴ. 215.- Աստիճանաւոր մը իր պատասխանատուութիւնները կը ստանայ այն ատեն միայն, երբ կ՚ունենայ նաեւ համապատասխան պաշտօն:

ՅՕԴ. 216.- Սկաուտ աստիճանաւորը կը գործադրէ իրմէ գերադաս գործօն աստիճանաւորին կամ պաշտօնի վրայ եղող սկաուտ պատասխանատուին հրահանգները:

ՅՕԴ. 217.- Ժողովական որոշումները սկաուտական շարքերուն կը հասնին նուիրապետական կարգով:

ՇԱՐՔԵՐՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒՄ

ՅՕԴ. 218.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը կը բաղկանայ խումբերէ, որոնց կառոյցը հետեւեալն է՝

Սկաուտական բաժանմունքներն են՝

- **Մոկլիներու վոհմակ - երամ**
- **Գայլիկական վոհմակ - Արծուիկներու երամ**
- **Արիներու խումբ - Արենոյշներու խումբ**
- **Երէցական փաղանգ - Պարմանուհիներու փաղանգ**

Ա.- Մոկլիներու խմբաւորում (երկսեռ)

1.- Մոկլիները կը կազմեն վոհմակը:

2.- Վոհմակը կը բաղկանայ չորս հնգեակներէ:

3.- Հինգ մոկլիներ կը կազմեն հնգեակը:

4.- Իւրաքանչիւր վոհմակ նախընտրաբար կ'ունենայ չորս պատասխանատու:

5.- Վոհմակը կ'ունենայ վոհմակի պետ (մոկլիի ծնողն է՝ Մեսուա) եւ երկու փոխ-պետեր (խաղերու եւ գիտելիքներու պատասխանատու՝ Ռակշա մայր գայլը եւ Քաա՝ իմաստուն օձը):

6.- Վոհմակը կ'ունենայ առաւելագոյնը 20 անդամ:

Բ.- Գայլիկներու բաժանմունք

1.- Գայլիկները կը կազմեն վոհմակը:

2.- Վոհմակը կը բաղկանայ չորս վեցեակներէ:

3.- Վեց գայլիկներ կը կազմեն վեցեակը:

4.- Իւրաքանչիւր վեցեակ կ'ունենայ փոխ-վեցեակապետ եւ վեցեակապետ մը: Անոնք կը վարեն վեցեակի գործունէութիւնը:

5.- Երկու վեցեակներ կ'ունենան մէկ վարիչ վեցեակապետ:

6.- Վոհմակը կ'ունենայ վոհմակի պետ (ուսուցումի պատասխանատու՝ Աքելլա) եւ վոհմակի երկու փոխ-պետեր (խաղերու եւ գործնական աշխատանքներու պատասխանատու՝ Պալու եւ Պաղերա):

7.- Վոհմակը կ'ունենայ առաւելագոյնը 35 անդամ:

8.- Վոհմակը կը բնորոշուի թիւով, իսկ վեցեակը՝ գոյնով:

Գ.- Արծուիկներու բաժանմունք

1.- Արծուիկները կը կազմեն երամը:

2.- Երամը կը բաղկանայ չորս վեցեակներէ:

3.- Վեց արծուիկներ կը կազմեն վեցեակը:

4.- Իւրաքանչիւր վեցեակ կ'ունենայ փոխ-վեցեակապետուհի եւ վեցեակապետուհի մը: Անոնք կը վարեն վեցեակի գործունէութիւնը:

5.- Երկու վեցեակներ կ'ունենան մէկ վարիչ վեցեակապետուհի:

6.- Երամը կ'ունենայ երամի պետ (ուսուցումի պատասխանատու՝ Աքելլա) եւ երկու փոխ-պետեր (խաղերու եւ

գործնական աշխատանքներու պատասխանատու՝ Պալու եւ Պաղերա):

7.- Երամը կ'ունենայ առաւելագոյնը 35 անդամ:

8.- Երամը կը բնորոշուի թիւով, իսկ վեցեակը՝ գոյնով:

Դ.- Արիներու կամ Արենոյշներու բաժանմունք

1.- Արիները կամ արենոյշները կը կազմեն խումբը:

2.- Խումբը կը բաղկանայ չորս խմբակներէ:

3.- Առաւելագոյնը 8 արիներ կամ արենոյշներ կը կազմեն խմբակը:

4.- Առաջնորդ-Առաջնորդուհի մը եւ փոխ-առաջնորդ-առաջնորդուհի մը կը վարեն խմբակը:

5.- Երկու խմբակներ կ'ունենան վարիչ առաջնորդ/առաջնորդուհի մը:

6.- Խումբը կ'ունենայ փոխ-խմբապետ-փոխ-խմբապետուհի եւ խմբապետ-խմբապետուհի մը:

7.- Խումբը կ'ունենայ առաւելագոյնը 45 անդամ:

8.- Խումբը կը զատորոշուի թիւով, իսկ խմբակը՝ կենդանիի անունով:

Ե.- Երէցներու կամ Պարմանուհիներու բաժանմունք

1.- Երէցները կամ պարմանուհիները կը կազմեն փաղանգը:

2.- Տասը երէցներ կամ պարմանուհիներ կը կազմեն տասնեակը:

3.- Տասնեակը կը վարեն փոխ-տասնապետ/փոխ-տասնապետուհի եւ տասնապետ/տասնապետուհի մը:

4.- Փաղանգը կ'ունենայ առաւելագոյնը 30 անդամ:

5.- Փաղանգը կ'ունենայ փոխ-խմբապետ-փոխ-խմբապետուհի մը եւ խմբապետ/խմբապետուհի մը:

6.- Փաղանգը եւ տասնեակը՝ կ'ունենան պատմական անուն:

Ծանօթ.- Վերոյիշեալ դասաւորումները ընդհանուր բնոյթ ունին: Իւրաքանչիւր շրջան կը պատշաճի իր երկրի կանոններուն՝ մեկնաբանուած շրջանի Ներքին Կանոնագիրով:

ՅՕԴ. 219.- Յօդուած 218-ով սահմանուած կառոյցը կը կազմէ սկաուտական միաւորը:

ՅՕԴ. 220.- Նոր միաւոր մը կարելի է կազմել երկու ձեւով՝

ա) Երկու կամ երեք սկաուտական բաժանմունքներէ (օրինակ՝ վոհմակ, խումբ, փաղանգ)։

բ) Նոյն բաժանմունքէն նուազագոյնը երկու խմբաւորումներէ (օրինակ՝ գայլիկական երկու վոհմակ)։

ՅՕԴ. 221.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի անունով սկաուտական բաժանմունքներ կազմելու համար հարկ է ունենալ մասնաճիւղի Վարչութեան կամ անոր նշանակած Սկաուտական Խորհուրդին արտօնութիւնը եւ ենթակայ ըլլալ անոր որոշումներուն։

ԿԱՐԳԱՊԱՀԱԿԱՆ - ՊԱՏԺԱԿԱՆ

(Տեսնել նաեւ Միութեան Ընդհանուր Ծրագիր Կանոնագիրի Յօդ. 141-154, էջ 39-42)

ՅՕԴ. 222.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրին եւ ոգիին, սկաուտական սկզբունքներուն եւ Ծրագիր-Կանոնագիրին դէմ գործող սկաուտական շարքերու իւրաքանչիւր անդամ կ՚ենթարկուի իր գործած յանցանքին համապատասխան պատիժի։

ՅՕԴ. 223.- Կարգապահական տեսակէտով, սկաուտական շարքերու իւրաքանչիւր անդամ պատասխանատու է այն մարմինին կամ ժողովին, որուն իրաւասութեան դէմ յանցանք գործած է։

ՅՕԴ. 224.- Պատժական ամէն որոշում պէտք է տրուի ձայներու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ։

Ծանօթ.-

ա) Բացի սկաուտական պատիժներու առաջին երեք կէտերէն (տե՛ս Յօդ. 232), որոնք կրնան տրուիլ նաեւ խումբի պատասխանատուին կողմէ (դիտողութիւն, յանդիմանութիւն, խումբի գործունէութեան օգտակար եղող աշխատանքներու յաւելեալ կատարում)։

բ) Պատժական տնօրինումներու բեկանումի պարագային, որոշումը պէտք է տրուի ձայներու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ։

ՅՕԴ. 225.- Կարգապահական պատիժներու դէմ կարելի է բողոքել՝

ա) Պատժական որոշումի հաղորդումէն մինչեւ երկու ամիս:

բ) Պատժական որոշումը տուած մարմինին անմիջականօրէն գերադաս մարմինին:

ՅՕԴ. 226.- Դատավճիռի մը դէմ մամուլի միջոցով կամ հանրային բեմերէ բողոքողը կը զրկուի իր դատը գերադաս ժողովին կամ մարմինին ներկայացնելու իրաւունքէն:

ՅՕԴ. 227.- Դատավճիռի մը դէմ բողոքը կը ներկայացուի պատիժը որոշող մարմինին կամ ժողովին միջոցով:

ՅՕԴ. 228.- Բողոքառու մարմինը կամ ժողովը՝

ա) Հարցը կրնայ քննել ինք կամ քննութիւնը յանձնել յատուկ դատական ատեանի մը:

բ) Պարտաւոր է լսել պատիժը սահմանած մարմինը եւ պատժուած անդամը:

գ) Անոր որոշումները վերջնական են:

ՅՕԴ. 229.- Բոլոր պատիժները ենթակային կը հաղորդըւին գրաւոր եւ նուիրապետական կարգով:

ՅՕԴ. 230.- Սկաուտական շարքերու աստիճանաւորը կը դատուի իր պաշտօնը վաւերացուցած մարմինին կամ ժողովին կողմէ:

ՅՕԴ. 231.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութիւնը ունի երկու ձեւի պատիժներ՝

Ա.- Սկաուտական

Բ.- Միութենական

ՅՕԴ. 232.- Սկաուտական պատիժներն են՝

1) Դիտողութիւն (բերանացի կամ գրաւոր):

2) Յանդիմանութիւն (բերանացի կամ գրաւոր):

3) Խումբի գործունէութեան օգտակար եղող աշխատանքներու յաւելեալ կատարում (ջուր կրել, փայտ հաւա-

քել, բանակատեղին եւ սկաուտական սենեակը մաքրել ու նման այլազան աշխատանքներ, որոնք կրնան օգտակար ըլլալ խումբի գործունէութեան):

Ծանօթ.- Այս պատիժները (1-3) կը տնօրինուին պատասխանատու աստիճանաւորին կամ մարմինին կողմէ:

4) ***Փողկապ կրելու իրաւունքէն զրկում.*** Սկաուտը կը զրկուի փողկապ կրելու իրաւունքէն առաւելագոյնը չորս շաբաթ: Այս պատիժը կը նշանակէ թէ զրկուած է սկաուտական բոլոր իրաւունքներէն, բայց զերծ չէ կացուցուած իր պարտաւորութիւններէն:

5) ***Կախակայում սկաուտական աշխատանքներէ.*** Սկաուտը կը զրկուի սկաուտական աշխատանքներուն մասնակցելէ, բայց կը կատարէ իրեն տրուած բոլոր պարտականութիւնները: Այս պատիժը կը տրուի առաւելագոյնը չորս շաբթուան համար:

6) ***Աստիճանազրկում-պաշտօնազրկում.*** Երբ աստիճանաւորը իր կոչումին վայել բարձրութեան վրայ չի գտնըւիր վարչական անկարողութեան, բարոյական սայթաքումի եւ այլ պատճառներով, իրեն վստահուած աստիճանը-պաշտօնը ետ կ՚առնուի: Նման պատիժ մը կը տնօրինուի աստիճանաւորին գործունէութիւնը հակակշռող մարմինին կամ ժողովին կողմէ:

7) ***Դադրեցում սկաուտական շարքերէն.*** Յաճախակի պատիժներու ենթարկուած սկաուտը, որ իր ընթացքով կը խանգարէ խումբին աշխատանքները, կը դադրեցուի սկաուտական շարքերէն:

8) ***Միութենական շարքերէն հեռացումի առաջարկ.*** Միութեան գոյքը իւրացնող, նիւթական եւ բարոյական սայթաքումներ ունեցած սկաուտին համար նուիրապետական կարգերով կրնայ պահանջուիլ Միութեան շարքերէն հեռացում: Այս պահանջը կրնայ բանաձեւել Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդը միայն, քննելէ ետք ենթակային պարա-

գան եւ լսելէ ետք անոր բացատրութիւնները: Պատիժը կը սահմանուի Շրջանային Վարչութեան կողմէ, լսելէ ետք Շըրջանային Սկաուտական Խորհուրդի գրաւոր զեկուցումը եւ ենթակային գրաւոր բացատրութիւնները:

ՅՕԴ. 233.- Վերոյիշեալ պատիժները (բացի Յօդ. 232-ի 8-րդ կէտէն) սկաուտական են եւ սկաուտը չեն զրկեր միութենական այլ գործունէութենէ: Անոնք կը վերաբերին 18-էն վար տարիք ունեցող սկաուտներուն:

ՅՕԴ. 234.- Միութենական պատիժներու մեկնաբանութիւնը կը կատարուի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրի տրամադրութիւններու համաձայն:

ՅՕԴ. 235.- Միութենական պատիժները կը տնօրինուին Մասնաճիւղի, Շրջանային կամ Կեդրոնական Վարչութիւններու կողմէ, անոնց նշանակած սկաուտական մարմիններուն առաջարկով:

ՏԱՐԱԶՆԵՐ ԵՒ ԳՈՅՔԵՐ

ՅՕԴ. 236.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական շարքերուն տարազները կ'որոշէ Կեդրոնական Վարչութիւնը:

Երբ երկրի մը Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտները պարտաւորուած են կրելու տեղւոյն սկաուտական տարազները, հնարաւորութեան սահմաններուն մէջ պէտք է կրեն Հ.Մ.Ը.Մ.ի գօտին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի նշանակը՝ գլխարկին վրայ եւ Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական Շուշանածաղիկը՝ ձախ կուրծքին վրայ եւ եռագոյն երիզ մը աջ գրպանին վերեւ:

ՅՕԴ. 237.- Սկաուտը իր տարազին վրայ կրնայ կրել Սկաուտական Ներքին Կանոնագիրով արտօնուած նշաններ:

ՅՕԴ. 238.- Սկաուտական խումբերը կ'ունենան իրենց յատուկ կազմածներն ու գոյքերը, որոնք Միութեան սեփականութիւնն են:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 239.- Իւրաքանչիւր շրջան կ՚ունենայ իր Ներքին Սկաուտական Կանոնագրութիւնը, որ Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովի հաւանութենէն ետք, կը վաւերացուի Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 240.- Շրջաններու Ներքին Սկաուտական Կանոնագրութիւնները կրնան պատշաճեցուած ըլլալ շրջանի կամ երկրի սկաուտական ընդհանուր կանոններուն: Շրջան մը, ուր Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտական շարքերը անհրաժեշտութիւն չեն զգար կապուելու իրենց երկրի սկաուտական շարքերուն, կրնան իրենց յատուկ ներքին կազմակերպութիւնը ունենալ՝ միշտ յարգելով Հ.Մ.Ը.Մ.ի Սկաուտական Կանոնագրութեան սկզբունքները եւ տրամադրութիւնները:

ՅՕԴ. 241.- Շրջաններու Ներքին Կանոնագրութիւններուն մէջ անհրաժեշտ է յստակօրէն ճշդել՝

ա) Սկաուտական շարքերու ընդունման պայմանները:

բ) Զանազան բաժանմունքներու տարիքները եւ փոխանցումներու պայմանները:

գ) Սկաուտական ժողովներու եւ վարչական մարմիններու յարաբերութիւնները, պարտականութիւնները, պարտաւորութիւնները եւ իրաւասութիւններու սահմանները:

դ) Աստիճաններու տուչութեան պայմանները եւ արարողութիւնները:

ՅՕԴ. 242.- ա) Մասնաճիւղէ մասնաճիւղ անդամի մը փոխանցումը կը կատարուի մասնաճիւղի Վարչութեան արտօնութեամբ, Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդի գիտակցութեամբ եւ Շրջանային Վարչութեան վաւերացումով:

բ) Շրջանէ շրջան տեղափոխութեան պարագային, ենթական պէտք է ունենայ իր պատկանած շրջանի Շրջանային Վարչութեան կամ Մեկուսի Շրջանի Վարչութեան փոխանցագիրը:

գ) Արիներն ու արենոյշները ունենան Բ. կարգ, երէցներն ու պարմանուհիները՝ Նախապատրաստական կարգ:

ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ ԲԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒ ԾՐԱԳԻՐ-ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

ՆՊԱՏԱԿ

Ընդհանուր բանակումներու նպատակն է՝

1) Ի մի հաւաքել Հ.Մ.Ը.Մ.ի զանազան շրջաններու արիները, արենոյշները, երէցներն ու պարմանուհիները:

2) Տալ ազգային եւ միութենական դաստիարակութիւն եւ առիթ ստեղծել փոխադարձ ծանօթացման:

3) Սատարել Հ.Մ.Ը.Մ.ի սկաուտութեան միջազգային ծանօթացման:

ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 243.- Ընդհանուր բանակումներուն կրնան մասնակցիլ հետեւեալ պայմանները ամբողջացնող արիները, արենոյշները, երէցներն ու պարմանուհիները՝

ա) Ըլլան 14 տարեկան:

բ) Մասնակցած ըլլան տարեկան բանակումի:

գ) Ունենան Բ. կարգ (արիներ-արենոյշներ) եւ Նախապատրաստական շրջանի կարգ (երէցներ-պարմանուհիներ):

դ) Ունենան քաջառողջ վիճակ:

Ծանօթ.- Վերոյիշեալ պայմանները հարկ է որ ամբողջացուցած ըլլան մինչեւ ընդհանուր բանակումին բացման օրը:

ՅՕԴ. 244.- Ընդհանուր բանակումին կարենալ մասնակցելու համար թեկնածուն կը ներկայացնէ դիմումնագիր, տրամադրուած Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ: Դիմումնագիրին մէջ կ՚արձանագրուին ենթակային՝

ա) Անունն ու մականունը,

բ) Ծննդեան թուականը,

գ) Հպատակութիւնը,

դ) Անցագիրի (passport) թիւը եւ թուականը,

ե) Պատկանած շրջանին եւ մասնաճիւղին անունը,

զ) Սկաուտական կարգը, աստիճանը եւ պաշտօնը,

է) Մասնակցած բանակումներու թուականը եւ վայրը,

ը) Հաստէն եւ հեռաձայնի թիւերը,
թ) Բժշկական հաստատագիրը:

ՊԱՏՈՒԻՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 245.- Իւրաքանչիւր շրջանի պատուիրակութիւն կը բաժնուի խմբակներու-տասնեակներու եւ խումբերու-փաղանգներու:

ա) 5-7 արիներ-արենոյշներ կը կազմեն մէկ խմբակ:
բ) 8-10 երէցներ-պարմանուհիներ կը կազմեն մէկ տասնեակ:
գ) 2-4 խմբակներ կը կազմեն արիներու-արենոյշներու խումբ:
դ) 2-4 տասնեակներ կը կազմեն երէցներու-պարմանուհիներու փաղանգ:
ե) Պատուիրակութիւններուն ընկերակցող պատասխանատու աստիճանաւորներուն թիւը կը ճշդէ Կեդրոնական Վարչութիւնը՝ մասնակցողներու թիւին համեմատութեամբ:
զ) Պատուիրակութիւն մը կը մասնակցի նուազագոյնը մէկ խմբակով-տասնեակով:
է) Իւրաքանչիւր պատուիրակութիւն կ'ունենայ մէկ գըլխաւոր պատասխանատու:

Ծանօթ.- Ընդհանուր բանակումին կրնան մասնակցիլ Կեդրոնական Վարչութեան ճշդած թիւէն աւելի աստիճանաւորներ (Խմբապետ-Խմբապետուհի, Փոխ խմբապետ-Փոխ խմբապետուհի): Այդ աստիճանաւորները կը մնան բանակումի ընդհանուր խմբապետութեան տրամադրութեան տակ եւ կը ստանձնեն անոր ճշդած պարտականութիւնները:

ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՉԱԿԱՆ ԴՐՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 246.- Ընդհանուր բանակումը կ'ունենայ Գործադիր Մարմին մը՝ բաղկացած 5-9 անդամներէ, որոնք կը նշանակուին Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

Ծանօթ.-

ա.- Գործադիր Մարմինը կը բաղկանայ.

- Ընդհանուր Խմբապետ-Խմբապետուհիէ
- Փոխ Խմբապետէ
- Փոխ Խմբապետուհիէ
- Կազմակերպչական-դաստիարակչական Խմբապետ-Խմբապետուհիէ
- Յարաբերական Խմբապետ-Խմբապետուհիէ

բ.- Ի պահանջեալ հարկին, կարելի է ճշդել յաւելեալ պաշտօններ:

գ.- Գործադիր Մարմինի անդամներուն պարտականութիւնները, պարտաւորութիւնները եւ իրաւասութիւնները գրաւոր ձեւով կը ճշդուին Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 247.- Գործադիր Մարմինը կը հսկէ ընդհանուր բանակումի աշխատանքներու գործադրութեան:

ՅՕԴ. 248.- Գործադիր Մարմինին կ'օժանդակեն բանակումին մասնակցող պատուիրակութիւնները գլխաւորող Խմբապետներն ու Խմբապետուհիները, որոնց կը տրուի պաշտօն, ըստ բանակավայրի կարիքներուն, ճշդուած Ընդհանուր Խմբապետին կողմէ:

ՅՕԴ. 249.- Ընդհանուր բանակումը կ'ունենայ օրուան հերթապահ մը, որ կը գործադրէ օրուան յայտագիրը: Օրուան հերթապահը կը ճշդուի ընդհանուր բանակումի եռանդամ խմբապետական կազմին կողմէ:

ՅՕԴ. 250.- Ընդհանուր բանակումը կը կազմակերպուի չորս տարին անգամ մը: Կը տեւէ 10-15 օր: Բանակումի պաշտօնական բաժինը կը տեւէ 8-10 օր:

ՅՕԴ. 251.- Գործադիր Մարմինը կը պատրաստէ ընդհանուր բանակումի թեման եւ աշխատանքները, որոնք Կեդրոնական Վարչութեան վաւերացումէն ետք, վերջնականացած յայտագիրը կը յղուի շրջաններուն նախընտրաբար բանակումի թուականէն մէկ տարի կամ ամէնէն ուշը վեց ամիս առաջ:

ՅՕԴ. 252.- Բանակումը կ՚ունենայ խորհրդանիշ, քայլերգ եւ դրօշակ, պատրաստուած Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒ ԲԱԺԱՆՄՈՒՆՔՆԵՐ

ՅՕԴ. 253.- Ընդհանուր բանակումին մասնակցող արիները, արենոյշները, երէցները եւ պարմանուհիները նախընտրաբար կը համախմբուին իրարմէ անջատ չորս բանակատեղիներու մէջ: Կ՚ունենան ներքին աշխատանքներու յայտագիր, որ պէտք չէ խանգարէ Գործադիր Մարմինի ճշդած ընդհանուր աշխատանքները:

ՅՕԴ. 254.- Իւրաքանչիւր բանակատեղի կ՚ունենայ իր խմբապետական կազմը, որուն իրաւասութիւնները եւ պարտաւորութիւնները կը ճշդէ բանակումի Գործադիր Մարմինը:

ԲԱՆԱԿԱՎԱՅՐ

ՅՕԴ. 255.- Ընդհանուր բանակումի բանակավայրը կը ճշդէ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կեդրոնական Վարչութիւնը:

Բանակումի թուականէն մէկ տարի առաջ որոշուած վայրը (շրջան-երկիր) կը փոխանցուի շրջաններուն:

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 256.- Կեդրոնական Վարչութիւնը մօտէն կը հետեւի բանակումի բոլոր աշխատանքներուն: Բանակումէն ետք կը կազմէ թղթածրար, ուր ամփոփուած կ՚ըլլան բանակումին կապուած բոլոր տեղեկութիւնները (ծրագիր, նախահաշիւ, տեղեկագիր, նիւթական հաշուեկշիռ, նկարագրականներ, վաւերաթուղթեր, եւ այլն):

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԵՒ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Վաւերացուած՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Դ. Պատգամաւորական
Ընդհանուր Ժողովին կողմէ, Աթէնք, 1987

Բարեփոխուած՝ Հ.Մ.Ը.Մ.ի ԺԳ. Պատգամաւորական
Ընդհանուր Ժողովին կողմէ, Ծաղկաձոր, 2023

Հ.Մ.Ը.Մ.ի կազմակերպական կեանքին սիրտը կը կազմեն ժողովները եւ վարչութիւնները: Անոնք է, որ մղում կու տան Միութեան գործունէութեան՝ կը գծեն ուղեգիծեր, կ'ընտրեն պատասխանատուներ, կ'առնեն գործադրելի որոշումներ:

Անհրաժեշտ է, որ ժողովները եւ վարչութիւնները իրենց ժողովական աշխատանքները տանին կանոնաւոր կերպով եւ վարանումներ, թիւրիմացութիւններ, անհատական սխալ մեկնաբանութիւններ չստեղծեն դժուարութիւններ եւ չդանդաղեցնեն այդ աշխատանքները, մոռցնել տալով հիմնականը՝ գործը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Կանոնագրութիւնը եւ Ներքին Կանոնագրութիւնները սահմանած են ժողովներու եւ վարչութիւններու իրաւասութիւնները ու պարտականութիւնները եւ ճշդած՝ անոնց յարաբերութիւնները:

Անսպասելի է սակայն, որ ժողովական գործնական կեանքին վերաբերող ամէն տրամադրութիւն տեղ գտած ըլլայ կանոնագրութիւններուն մէջ: ժողովական ընդհանուր ըմբռնումները եւ միութենական

աւանդութիւնները կը կազմեն անգիր կանոններ, որոնք, կանոնագրութիւններուն կողքին՝ կը պայմանաւորեն ժողովներու եւ վարչութիւններու ժողովական կեանքը:

Հետեւաբար, Հ.Մ.Ը.Մ.ի համազգայնութային կառոյցին հաստատումը, ժողովական տարբեր ըմբռնում ունեցող երկիրներու մէջ նոր մասնաճիւղերու հիմնումը, ինչպէս նաեւ տեղ-տեղ ժողովական աւանդութիւններու տկարացումը անհրաժեշտութիւն դարձուցին ժողովական եւ վարչական կանոններու մշակումը:

Ժողովական եւ վարչական կանոնները կոչուած են ուղեցոյց ծառայելու Հ.Մ.Ը.Մ.ի ժողովներուն եւ վարչութիւններուն՝ կանոնաւորելու համար իրենց ժողովական կեանքը:

Հ.Մ.Ը.Մ.ի
Կեդրոնական Վարչութիւն

Ա.- ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ԺՈՂՈՎԻ ԲԱՑՈՒՄ - ԱՌԺԱՄԵԱՅ ԴԻՒԱՆ

ՅՕԴ. 257.- Ժողովին բացումը կը կատարէ ժողովը հրաւիրած վարչութեան ներկայացուցիչը, որ կը ձեռնարկէ նաեւ առժամեայ դիւանի ընտրութեան:

Ծանօթ.- Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր ժողովի պարագային անհրաժեշտ չէ առժամեայ դիւանի կազմութիւնը:

ՅՕԴ. 258.- Առժամեայ դիւանը կ'ունենայ ատենապետ մը եւ ատենադպիր մը, որոնք կ'ընտրուին առանձին-առանձին, ձեռամբարձ քուէարկութեամբ: Առաջին քուէարկութեան երբ պարզ մեծամասնութիւն չէ գոյացած, երկրորդ քուէարկութեան առաւելագոյն քուէ ստացողը ընտրուած կը նկատուի:

Ծանօթ.- Առժամեայ եւ մնայուն դիւաններուն մաս չեն կրնար կազմել խորհրդակցական ձայնով հրաւիրուած ժողովականները, ժողովը հրաւիրած վարչութեան եւ գերադաս վարչութիւններուն ներկայացուցիչներն ու անդամները:

ՅՕԴ. 259.- Մասնաճիւղի եւ Մեկուսի Շրջանի վարչութիւններու դիւանները կը վարեն մասնաճիւղի եւ Մեկուսի Շրջանի այն Անդամական Ընդհանուր ժողովները, որոնց օրակարգին վրայ չեն գտնուիր վարչութեան հաշուետուութիւն եւ նոր վարչութեան ընտրութիւն. ինչպէս նաեւ ներկայացուցիչներու կամ պատգամաւորներու ընտրութիւն: Հետեւաբար՝ առժամեայ եւ մնայուն դիւաններու ընտրութիւն տեղի չ'ունենար:

Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին եւ Պատգա-

մաւորական Ընդհանուր ժողովին կը ձեռնարկուի առժամեայ եւ մնայուն դիւաններու ընտրութեան, ինչ ալ ըլլայ օրակարգը:

ՅՕԴ. 260.- Շրջանային Ներկայացուցչական ժողովին մասնակցող մասնաճիւղերու ներկայացուցիչներու, Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողովին մասնակցող Շրջաններու եւ Մեկուսի Շրջաններու պատգամաւորներու անունները պարտին զիրենք ընտրած ժողովները նախապէս գրաւոր ղրկել Ներկայացուցչական կամ Պատգամաւորական ժողովը հրաւիրած վարչութեան:

Վարչութիւններու լիազօր ներկայացուցիչներու անունները, նմանապէս, գրաւոր կը ղրկուին Ներկայացուցչական կամ Պատգամաւորական ժողովը հրաւիրած վարչութեան:

ՄՆԱՅՈՒՆ ԴԻՒԱՆ

ՅՕԴ. 261.- Ներկայութեան ստուգումէն ետք, առժամեայ դիւանը կը ձեռնարկէ մնայուն դիւանի ընտրութեան:

ՅՕԴ. 262.- Մնայուն դիւանը կ'ունենայ՝

ա.- Մասնաճիւղի կամ Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ընդհանուր ժողովներուն՝ ատենապետ մը եւ մէկ կամ երկու ատենադպիր:

բ.- Շրջանային Ներկայացուցչական եւ Պատգամաւորական Ընդհանուր ժողովներուն՝ երկու ատենապետ եւ երկու կամ չորս ատենադպիր:

ՅՕԴ. 263.- Մնայուն դիւանի ընտրութիւնը կը կատարուի ձեռամբարձ կամ գաղտնի քուէարկութեամբ, ըստ ժողովի կամքին եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 264.- Մնայուն դիւանը՝

ա.- Պաշտօնապէս կը հաստատէ ժողովին օրինականութիւնը, ժողովին վճիռին ենթարկելէ ետք ժողովականներու եւ

շրջաններու մասնակցութեան հարցերու լուծումը:

բ.- Կը ձեռնարկէ խորհրդակցական ձայնով հրաւիրելի ժողովականներու ընտրութեան, ձեռամբարձ քուէարկութեամբ եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

գ.- Կը ձեռնարկէ հետեւեալ յանձնախումբերու ընտրութեան՝

- Յարաբերական-արխիւային,
- Հաշուեքննիչ-նախահաշիւ,
- Բանաձեւի,
- Աշխատանքային յանձնախումբեր,
- Քուէախոյզ,
- Դատական (եթէ դատական հարց կայ):

Ծանօթ.-

ա.- Խորհրդակցական ձայնով ժողովականները յանձնախումբերու անդամ կրնան ընտրուիլ, բայց ոչ՝ ժողովի հրաւիրուած եւ գերադաս վարչութիւններու անդամները, ոչ ալ՝ վարչութեան ենթակայ յանձնախումբերու եւ խորհուրդներու ներկայացուցիչները:

բ.- Յանձնախումբը կը բաղկանայ 3 կամ 5 հոգիէ, ըստ ժողովի կամքին:

գ.- Յանձնախումբի անդամներուն ընտրութիւնը կը կատարուի մէկ առ մէկ, ձեռամբարձ քուէարկութեամբ: Առաւելագոյն քուէ ստացողները կը նկատուին ընտրուած:

ՅԱՆՁՆԱԽՈՒՄԲԵՐ

ՅՕԴ. 265.- Յարաբերական-արխիւային յանձնախումբը կը քննէ հաշուետու վարչութեան թղթածրարները (ատենագրութիւն, նամակագրութիւն, շրջաբերական, անդամներու եւ գոյքերու ցանկերը) եւ ժողովին կը ներկայացնէ գրաւոր զեկոյց՝ թղթածրարներու վիճակին ու պահպանման եղանակին, ինչպէս նաեւ՝ վարչութեան տարած յարաբերական եւ գործելակերպին մասին:

ՅՕԴ. 266.- Հաշուեքննիչ-նախահաշիւ յանձնախումբը կը քննէ հաշուետու վարչութեան հաշիւները, նկատի առնելով որդեգրուած հաշուապահական դրութիւնը, կը բաղդատէ քուէարկուած եւ իրականացած պիւտճէները եւ գրաւոր զեկուցում կը ներկայացնէ անոնց մասին:

Յանձնախումբը կը պատրաստէ նաեւ յաջորդ շրջանի պիւտճէն, նկատի ունենալով ժողովի այն որոշումները, առաջարկները եւ թելադրանքները, որոնք նիւթականի կարիք ունին:

ՅՕԴ. 267.- Բանաձեւի յանձնախումբը կը խմբագրէ հաշւետու վարչութեան գործունէութեան շուրջ քուէարկելի գնահատումի բանաձեւը, նկատի ունենալով անոր ներկայացուած տեղեկագիրները, անոնց շուրջ եղած հարցումներն ու լուսաբանութիւնները եւ գնահատական ու քննադատական արտայայտութիւնները: Գնահատումի արժեչափերն են.-

Անբաւարար, բաւարար, գոհացուցիչ, գնահատելի, յոյժ գնահատելի:

Յանձնախումբը կը բանաձեւէ նաեւ որոշումի կարգ անցնելիք բանաձեւերը, նկատի ունենալով թեր ու դէմ կարծիքները:

ՅՕԴ. 268.- Քուէախոյզ յանձնախումբը, գաղտնի քուէարկութեան միջոցին, կը կատարէ քուէաթուղթերու բաժանումը, հաւաքումը, ընթերցումը եւ արդիւնքներու արձանագրումը, դիւանին հսկողութեամբ:

ՅՕԴ. 269.- Դատական յանձնախումբը կը քննէ դատական հարցերը, նկատի ունենալով թղթածրարները եւ ի պահանջեալ հարկին լսելով կողմերուն լուսաբանութիւններն ու բացատրութիւնները:

Ծանօթ.- Դատական հարց կը նկատուին պատիժի մը դէմ բողոքը, պատիժի մը ներման կամ զայն բաւ համարելու դիմումները, որոնք ժողովին կ'ուղղուին պատժուած անդամին կամ պատժուած վարչութեան կողմէ միայն:

Ժողովին դիւանը կը ճշդէ դիմումին օրինաւորութիւնը՝ նկատի ունենալով կանոնագրային տրամադրութիւնները եւ ըստ այնմ դիմումին ընթացք կու տայ կամ կը մերժէ ընթացք տալ եւ այս մասին կը զեկուցէ ժողովին: Ժողովին կը պատկանի դիմումի մը շուրջ ծագած հարցին լուծումը:

Դիւանը դատական յանձնախումբին կը փոխանցէ դատական բոլոր հարցերը՝ իրենց թղթածրարներով:

ԺՈՂՈՎԻ ԴԻՒԱՆԻ ՊԱՐՏԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 270.- Ատենապետը՝

ա.- Կը բանայ եւ կը վարէ նիստերը:

բ.- Ձայն կու տայ ժողովականներուն:

գ.- Հարցերու քննութեան ընթացքին պարբերաբար կ'ամփոփէ արտայայտուած միտքերը, առանց իր կողմէ որեւէ արժեւորում կատարելու:

դ.- Հարցի մը քուէարկութեան հանգրուանին՝ բանաձեւուած առաջարկը կամ առաջարկները յստակ կերպով կը ներկայացնէ ժողովականներուն, սկսելով առաջին առաջարկէն:

ե.- Քուէարկութեան հանգրուանին ձայն չի կրնար տալ յաւելեալ լուսաբանութիւններու կամ նոր առաջարկներու համար:

զ.- Կը կատարէ ձեռամբարձ քուէներու ստուգումը, դիւանի միւս անդամներուն օժանդակութեամբ:

է.- Հարցի մը մասին ժողովականի իր կարծիքը յայտնելու կամ առաջարկ մը ներկայացնելու համար, ատենապետութիւնը կը յանձնէ միւս ատենապետին, իսկ չգոյութեան պարագային՝ ատենադպիրին:

ը.- Կը հսկէ ժողովի կանոնաւոր ընթացքին, նկատի ունենալով ժողովականներու արտայայտութիւններուն պատշաճութիւնը, նիւթէն շեղումները, կրկնութիւնները եւ ի պահանջեալ հարկին կարգի կը հրաւիրէ զանոնք:

թ.- Հաշիւ կը պահանջէ բացակայող կամ ուշացող ժողովականներէն եւ կամ նախապէս արտօնութիւն կու տայ անոնց՝ բացակայելու, ուշանալու կամ ժողովասրահէն դուրս գալու:

ժ.- Կը փակէ նիստերը:

ՅՕԴ. 271.- Ատենադպիրները՝

ա.- Իւրաքանչիւր նիստին կը պահեն ներկայ-բացականերու տոմարը:

բ.- Կարգով կ'արձանագրեն ձայն խնդրող ժողովականներուն անունները եւ նոյն կարգով զանոնք կը փոխանցեն ատենապետին:

գ.- Կը պահեն նիստերու ատենագրութիւնները՝ արձանագրելով նիստերու կարգաթիւը, գումարման թուականը, ժամն ու վայրը, ներկաներուն, բանաւոր բացականերուն, բացականերուն թիւը, ժողովը վարող դիւանի անդամներուն անունները: Կ'արձանագրեն նաեւ ժողովականներու արտայայտած միտքերը, թեր ու դէմ կարծիքները, առաջարկները, ի պահանջեալ հարկին՝ անոնց անուններով, քուէարկուած որոշումները՝ իրենց արդիւնքներով, այսինքն՝ թեր ու դէմ եւ ձեռնպահ քուէներուն թիւը:

դ.- Յաջորդ նիստին կը կարդան նախորդ նիստին ատենագրութիւնը:

ՅՕԴ. 272.- Ժողովի վերջին նիստին ատենագրութիւնը կարելի չէ յետաձգել յաջորդ վարչութեան շրջանի աւարտին գումարուող ժողովին:

Վերջին նիստի ատենագրութեան վաւերացման համար ժողովը կ'որդեգրէ հետեւեալ ձեւերէն մէկը, ըստ յարմարութեան՝

ա.- Ժողովի աւարտին դիւանը նիստի կը հրաւիրէ ժողովը՝ ատենագրութեան վաւերացման միակ օրակարգով, միայն ներկայ ժողովականներով:

բ.- Ժողովի աւարտին դիւանը կը ներկայացնէ վերջին նիստի սեւագրութիւնը՝ առ ի վաւերացում, ատենագրութեան շարահիւսութիւնը վերապահելով իրեն:

գ.- Վերջին նիստի ատենագրութեան վաւերացումը կը վստահուի դիւանին (կամ ալ՝ դիւանին եւ նորընտիր վարչութեան):

ՅՕԴ. 273.- Դիւանը իր մօտ կը կեդրոնացնէ եւ նորընտիր վարչութեան կը փոխանցէ ժողովին վերաբերող բոլոր թղթածրարներն ու արձանագրութիւնները՝ տեղեկագիր, հաշուեկշիռ, ատենագրութիւն, զեկուցագիր, եւ այլն:

ՅՕԴ. 274.- Դիւանը կը պատրաստէ ժողովին կողմէ ընտրուած վարչականներու, ներկայացուցիչներու կամ պատգամաւորներու անուններուն նամակը՝ ուղղուած համապատասխան գերադաս վարչութիւններու՝

ա.- Մասնաճիւղի Վարչութեան ընտրութիւն՝ ուղղուած Շրջանային Վարչութեան:

բ.- Մասնաճիւղի ներկայացուցիչներու ընտրութիւն՝ ուղղուած Շրջանային Վարչութեան:

գ.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւն եւ Շրջանային Վարչութիւն՝ ուղղուած Կեդրոնական Վարչութեան:

դ.- Մեկուսի Շրջանի եւ Շրջանի պատգամաւորներու ընտրութիւն՝ ուղղուած Կեդրոնական Վարչութեան:

ՅՕԴ. 275.- Ժողովի փակումէն ետք, դիւանը նիստի կը հրաւիրէ նորընտիր վարչութիւնը՝ կազմելու համար իր դիւանը:

Ժողովին դիւանը նորընտիր վարչութեան կը փոխանցէ իրեն մօտ գտնուող ժողովին վերաբերող ամէն տեսակի արձանագրութիւն, թղթածրար եւ ժողովէն ընտրուած պատգամաւորներու անուններու նամակ՝ ուղղուած գերադաս վարչութեան:

Ծանօթ.- Վարչութեան դիւանի կազմութեան անկարելիութեան պարագային, նորընտիր վարչութեան ներկայ անդամները կը նշանակեն ներկայացուցիչ մը, որուն պարտականութիւն կը տրուի ամէնէն կարճ ժամանակամիջոցին նիստի հրաւիրել նորընտիր վարչութիւնը՝ կազմելու իր դիւանը:

Դիւանի կազմութենէն ետք կը կատարուի փոխանցում՝ շրջանաւարտ եւ նորընտիր վարչութիւններու միջեւ:

ԺՈՂՈՎԻ ՕՐԻՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 276.- Ժողովի օրինականութիւնը ճշդուած է Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրով:

ա.- Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր Ժողով (Յօդ. 21)

բ.- Մեկուսի Անդամական Ժողով (Յօդ. 32)

գ.- Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողով (Յօդ. 35)

դ.- Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողով (Յօդ. 53)

ՅՕԴ. 277.- Որեւէ որոշումի քուէարկութեան համար, անհրաժեշտ է ժողովի պարզ մեծամասնութեան ներկայութիւնը:

ՕՐԱԿԱՐԳ

ՅՕԴ. 278.- Ժողովի օրակարգը նախապէս ճշդուած կ'ըլլայ ժողովը հրաւիրած վարչութեան կողմէ: Ժողովի դիւանը կրնայ փոփոխութիւն մտցնել օրակարգի դասաւորումին մէջ: Եթէ ժողովական մը փոփոխութեան դէմ առարկէ եւ իր առարկութիւնը երկրորդուի, դիւանը պարտաւոր է փոփոխութեան իր առաջարկը դնել ձեռամբարձ քուէարկութեան: Փոփոխութիւնը կը կատարուի ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

Օրակարգի դասաւորման փոփոխութիւն կրնայ առաջարկել նաեւ ժողովական մը: Փոփոխութիւնը կը կատարուի, եթէ դիւանը համաձայն է եւ անոր դէմ առարկող չկայ: Երկրորդուած առարկութեան պարագային, փոփոխութեան առաջարկը կը դրուի քուէարկութեան: Նոյնպէս, քուէարկութեան կը դրուի դիւանին կողմէ մերժուած եւ սակայն երկրորդուած փոփոխութեան որեւէ առաջարկ:

ՅՕԴ. 279.- Նոր վարչութեան, ներկայացուցիչներու եւ պատգամաւորներու ընտրութիւնները կը կազմեն օրակարգի վերջին կէտը, զոր կարելի չէ առաջ բերել:

ՅՕԴ. 280.- Օրակարգի վրայ նոր կէտ մը աւելցնելու առաջարկ կրնայ ներկայացուիլ դիւանին կամ ժողովականի մը կողմէ: Յաւելումը կը կատարուի, երբ դիւանին առաջարկը կամ ժողովականին երկրորդուած առաջարկը ձեռամբարձ քուէարկութեամբ կը ստանայ ձայներու պարզ մեծամասնութիւնը:

ՅՕԴ. 281.- Ոչ մէկ ձեւով կարելի է օրակարգի վրայ աւելցնել պաշտօնավարող վարչութեան հաշուեքննութիւնը եւ նոր վարչութեան մը ընտրութիւնը, երբ այս կէտերը նախապէս չեն դրուած օրակարգի վրայ, այսինքն՝ երբ ժողովը վարչութեան հաշուետուութեան եւ նոր վարչութեան ընտրութեան ժողով չէ:

ՅՕԴ. 282.- Ժողովականները իրաւունք չունին պաշտօնավարող վարչութեան գործունէութիւնը քննադատելու կամ անոր մասին քննադատական արտայայտութիւն ընելու այն ժողովներուն, որոնց օրակարգին վրայ վարչութեան հաշուետուութեան կէտը չէ ճշդուած: Ժողովականները կրնան լուսաբանական հարցումներ ուղղել եւ առաջարկներ ու թելադրանքներ ներկայացնել:

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԸՆԹԱՑՔ՝
ՁԱՅՆ ԽՆԴՐԵԼ ԵՒ ԽՕՍԻԼ

ՅՕԴ. 283.- Ժողովական մը խօսելու համար ձայն կը խնդրէ դիւանէն եւ խօսիլ կը սկսի, երբ ատենապետը ձայն տայ իրեն՝ անմիջապէս կամ ըստ արձանագրութեան կարգին:

ՅՕԴ. 284.- Խօսք առնող ժողովականը իր խօսքը կ՛ուղղէ դիւանին:

ՅՕԴ. 285.- Ոչ մէկ ժողովական կրնայ ընդմիջել խօսող ժողովական մը:

ՅՕԴ. 286.- Երբ բազմաթիւ են ձայն խնդրող ժողովական-ները, անոնց անունները կարգով կ'արձանագրուին դիւանին կողմէ: Երբ այլեւս ձայն խնդրող չկայ, ատենապետը փակուած կը յայտարարէ ձայն խնդրողներու ցանկը եւ նոր անուններ չեն արձանագրուիր: Դիւանը կրնայ, նոյն ձեւով, ձայն խնդրողներու երկրորդ ցանկի մը կազմութեան առիթ տալ: Երրորդ ցանկի մը առիթ կը տրուի դիւանին կողմէ կամ ժողովականի մը երկրորդուած եւ քուէարկուած առաջարկով: Նոյն ժողովականը կրնայ արձանագրուիլ իւրաքանչիւր ցանկին: Դիւանը կրնայ ժամանակի սահմանափակում կատարել. օրինակ՝ առաջին ցանկին համար խօսողներուն տրամադրելով 15 վայրկեան, երկրորդին՝ 7, երրորդին՝ 5:

ԽՕՍՔԻ ՏԵՍԱԿՆԵՐ

ՅՕԴ. 287.- Կան խօսքի հետեւեալ տեսակները .-
ա.- Լուսաբանական հարցում,
բ.- Ըստ էութեան արտայայտութիւն,
գ.- Առաջարկ,
դ.- Ըստ կարգի արտայայտութիւն:

ԼՈՒՍԱԲԱՆԱԿԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

ՅՕԴ. 288.- Լուսաբանական հարցում կ'ուղղուի հաշուետու վարչութեան գործունէութեան շուրջ եւ հարցի մը քննութեան կամ առաջարկի մը առիթով:

ա.- Հաշուետու վարչութեան գործունէութեան շուրջ եւ նախքան անոր ըստ էութեան քննարկումը, լուսաբանական հարցում կ'ուղղուի տեղեկագիրին մէջ անհասկնալի կամ մութ մնացած կէտի մը պարզաբանումին կամ յաւելեալ լուսաբանութեան համար: Լուսաբանական հարցում մը չի կրնար գնահատանքի կամ քննադատական բնոյթ եւ շեշտ ունենալ:

Հարցումներուն կարելի է պատասխանել, լսելէ ետք բոլոր հարցումները կամ հարցում առ հարցում:

Վարչութիւնը կրնայ դիւանէն կարճ դադար մը խնդրել՝ պատասխաններուն շուրջ խորհրդակցելու համար:

բ.- Հարցի մը կամ ներկայացուած առաջարկի մը շուրջ լուսաբանական հարցում կ՛ուղղուի, ըստ այնմ կարծիք տալու կամ քուէարկելու համար:

ԸՍՏ ԷՈՒԹԵԱՆ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 289.- Վարչութեան գործունէութեան շուրջ ըստ էութեան արտայայտուող ժողովականը կրնայ հաշիւ պահանջել վարչութենէն, ներկայացնել իր հիմնաւորեալ գնահատանքը կամ քննադատութիւնը:

Վարչութիւնը կը պատասխանէ քննադատութիւններուն:

Բանաձեւի յանձնախումբը կը հետեւի ըստ էութեան արտայայտութիւններուն եւ վարչութեան պատասխաններուն, ըստ այնմ խմբագրելու համար հաշուետու վարչութեան գործունէութեան շուրջ քուէարկութեան դրուելիք գնահատումի բանաձեւը:

ԱՌԱՋԱՐԿ

ՅՕԴ. 290.- Առաջարկ մը նկատի կ՛առնուի եւ քննութեան կ՛ենթարկուի միայն այն պարագային, երբ երկրորդուած է այլ ժողովականի մը կողմէ: Յանձնախումբի մը ներկայացուցած առաջարկը պէտք չունի երկրորդուելու:

ՅՕԴ. 291.- Առաջարկի մը քննարկումի աւարտէն ետք, ատենապետը առիթ կու տայ այլ առաջարկի մը քննարկումին:

ՅՕԴ. 292.- Առաջարկի մը քննութեան ընթացքին, ժողովական մը կրնայ ներկայացուած առաջարկին մէջ բարեփոխութիւն առաջարկել: Եթէ առաջարկը ներկայացուցած ժողովականը ընդունի բարեփոխութիւնը, առաջարկը կը քննուի բարեփոխուած ձեւով: Եթէ չընդունի, բարեփոխու-

թիւն առաջարկող ժողովականը բարեփոխութեան ենթարկած իր առաջարկը կրնայ իբրեւ նոր առաջարկ ներկայացընել: Նոյնպէս, երբ ժողովական մը համաձայն չէ բարեփոխութեան, որուն համաձայն գտնուած է առաջարկ բերողը, կրնայ սկզբնական առաջարկը ներկայացնել իբրեւ իրը:

ԸՍՏ ԿԱՐԳԻ ԱՐՏԱՅԱՅՏՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 293.- Ժողովական մը «ըստ կարգի» ձայն կ'ուզէ, դիւանին ուշադրութեան յանձնելու համար դիւանին կամ ժողովականի մը կողմէ կատարուած ժողովական շեղում մը կամ վրիպում մը, որպէսզի վերահաստատուի ժողովական կարգը:

«Ըստ կարգի» ձայն ուզողը նախապատուութիւն ունի: Երբ ժողովական մը ձայն կ'ուզէ «ըստ կարգի» ըսելով, ատենապետը կ'ընդմիջէ իր կամ ժողովականի մը խօսքը՝ լսելու համար «ըստ կարգի» արտայայտուիլ ուզողը: Ատենապետը երբ իրաւացի գտնէ «ըստ կարգի» մատնանշումը, ընթացք կու տայ անոր: Ի պահանջեալ հարկին՝ մատնանըշումի մասին որոշում տալէ առաջ կը դիմէ դիւանի մնացեալ անդամներուն կամ նոյնիսկ ժողովի կարծիքին:

ՏՐՈՒԱԾ ՈՐՈՇՈՒՄԻ ՄԸ ՎԵՐԱՔՆՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 294.- Ժողովին կողմէ տրուած որոշումի մը վերաքննութեան առաջարկը կրնայ ներկայացնել որոշումին ի նպաստ քուէարկած ժողովական մը միայն: Նոյնպէս՝ հարկ է, որ վերաքննութեան առաջարկը երկրորդողը ըլլայ որոշումին ի նպաստ քուէարկած ժողովական մը: Երբ այս ձեւով երկրորդուի վերաքննութեան առաջարկը, ձայն կը տրուի երկու թեր եւ երկու դէմ արտայայտուողներու, որոնք իրենց տեսակէտը կը պարզեն առանց նոր քննարկումներու:

Տրուած որոշումը վերաքննութեան կ'ենթարկուի ձայներու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ:

Փոխարինող որոշումը կը տրուի ձայներու պարզ մեծա-

մասնութեամբ եւ, հետեւաբար, կը բեկանուի նախկին որոշումը: Երբ կարելի չ՚ըլլար վերաքննուած որոշումը փոխարինող որոշում մը տալ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ, նախկին որոշումը կը մնայ ի զօրու:

ՏՐՈՒԱԾ ՈՐՈՇՈՒՄԻ ՄԸ ԲԵԿԱՆՈՒՄ

ՅՕԴ. 295.- Տրուած որոշումի մը բեկանումը կարելի է առաջարկել՝ առանց փոխարինող նոր որոշումի մը: Անհրաժեշտ է, որ բեկանումի առաջարկը ներկայացնեն եւ զայն երկրորդեն որոշումին ի նպաստ քուէարկած երկու տարբեր ժողովականներ: Տրուած որոշումը կը բեկանուի ձայներու երկու երրորդի մեծամասնութեամբ:

ՔՈՒԷԱՐԿՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 296.- Ժողովը իր կամքը կ՚արտայայտէ քուէարկութեամբ:

Քուէարկութեան երկու ձեւ կայ՝
- Ձեռամբարձ քուէարկութիւն,
- Գաղտնի քուէարկութիւն:

ա.- **Ձեռամբարձ քուէարկութիւն** կը կատարուի ձեռքերու բարձրացումով, ընթացիկ հարցերու համար, ինչպէս՝ ատենագրութեան վաւերացում, օրակարգի փոփոխութիւն, յանձնախումբերու ընտրութիւն, բանաձեւի ընտրութիւն, ժողովական ընթացքին շուրջ ճշդում, եւ այլն:
Ընդհանուր ձեւով որոշումները եւս կը տրուին ձեռամբարձ քուէարկութեամբ:
բ.- **Գաղտնի քուէարկութիւն** կը կատարուի դիւանին կողմէ բաժնուած թղթիկներուն վրայ կատարուած արձանագրութեամբ: Գաղտնի քուէարկութեան պարագաները ճշդուած են **Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրով**, ինչպէս՝ վարչութիւններու ընտրութիւն, ներկայացուցիչներու եւ պատգամաւորներու ընտրութիւն:

ժողովական մը, սակայն, ձեռամբարձ քուէարկութեան փոխարէն կրնայ գաղտնի քուէարկութիւն առաջարկել: Առաջարկը երբ երկրորդուի, կը դրուի ձեռամբարձ քուէարկութեան եւ կը գործադրուի, երբ ստանայ ձայներու պարզ մեծամասնութիւնը:

ԹԵՐ, ԴԷՄ, ՁԵՌՆՊԱՀ

ՅՕԴ. 297.- Առաջարկի մը քուէարկութեան ատեն ժողովական մը կրնայ թեր կամ դէմ քուէարկել եւ կամ չմասնակցիլ քուէարկութեան՝ մնալով ձեռնպահ:

Գաղտնի քուէարկութեան ատեն ձեռնպահ ժողովականը իր քուէաթուղթը ճերմակ կը վերադարձնէ:

Անձերու ընտրութեան ատեն, ժողովականը կը քուէարկէ ի նպաստ իր նախընտրած թեկնածուներուն, գաղտնի քուէարկութեան ատեն կը գրէ անոնց անունները կամ կը մնայ ձեռնպահ:

Ծանօթ.- Երբ ձեռնպահ մնացողներու թիւը քուէարկողներու պարզ մեծամասնութիւնը կը կազմէ, քուէարկութեան դրուած առաջարկը կը վերաքննուի ժողովին կողմէ:

ՄԵԾԱՄԱՍՆՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 298.- Ժողովը իր կամքը կ'արտայայտէ քուէներու մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 299.- Կայ երկու տեսակ մեծամասնութիւն՝ պարզ մեծամասնութիւն եւ երկու երրորդի մեծամասնութիւն:

Քուէներու կէսէն մէկ կամ կոտորակ մը աւելին կը կազմէ պարզ մեծամասնութիւն:

Քուէներու երկու երրորդը կը կազմէ երկու երրորդի մեծամասնութիւն եւ պարզ մեծամասնութիւն:

Ծանօթ.-

ա.- Քուէներու ստուգման ատեն քուէարկողներու ընդհանուր թիւէն կը զեղչուին ձեռնպահ կամ ճերմակ քուէները եւ զեղչուած թիւին վրայ կը կատարուի պարզ կամ երկու երրորդի մեծամասնութեան հաշիւը (բացի Յօդ. 297-ի ծանօթ բաժինէն):

բ.- Քուէաթուղթ մը, որ ընտրելի անձերու թիւէն աւելի անուն կը կրէ, ամբողջութեամբ չեղեալ կը համարուի եւ կը նկատուի ճերմակ քուէ:

Ձեռամբարձ քուէարկութեան ատեն ժողովական մը կրնայ քուէարկել միայն մէկ անգամ՝ թեր կամ դէմ, կամ մնալ ձեռնպահ: Անձերու ընտրութեան ատեն կրնայ քուէարկել այնքան անգամ, որքան ընտրելիներ կան, կամ մնալ ձեռնպահ:

գ.- Ընտրուած կը նկատուին կանոնագրային մեծամասնութեամբ քուէ ստացողները:

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՊԱՀՈՒԹԻՒՆ

ՅՕԴ. 300.- Բոլոր ժողովականները պարտին յարգել ժողովական կանոնները:

ՅՕԴ. 301.- Ատենապետը, երբ կը վարէ ժողովը, պարտի վեր մնալ ժողովի վէճերէն:

ՅՕԴ. 302.- Ժողովական մը կրնայ ատենապետին թերացումը մատնանշել ժողովին: Կրկնութեան պարագային, կարելի է թերացող ատենապետին փոփոխութիւնը առաջարկել: Երբ առաջարկը երկրորդուի, խնդրոյ առարկայ ատենապետը իր տեղը կու տայ միւս ատենապետին (ատենապետի չգոյութեան պարագային՝ ատենադպիրին), որ առանց քննարկումի փոփոխութեան առաջարկը կը դնէ ձեռամբարձ քուէարկութեան: Երբ պարզ մեծամասնութեամբ ատենապետի փոփոխութիւն որոշուի, կ'ընտրուի նորը եւ նախկինը կը դառնայ պարզ ժողովական:

ՅՕԴ. 303.- Ատենապետը իրաւունք ունի ժողովական մը կարգի հրաւիրելու՝ պահելու համար ժողովին կանոնաւոր ընթացքը եւ կարգը:

Ի պահանջեալ հարկին, ատենապետը կրնայ ժողովականի մը նկատմամբ ընել հետեւեալ կարգապահական տնօրինումները՝

ա.- Ազդարարութիւն,

բ.- Ձայնի իրաւունքէ զրկում հարցի մը քննութեան ընթացքին,

գ.- Ձայնի իրաւունքէ զրկում որոշ ժամանակամիջոցի մը համար,

դ.- Ձայնի իրաւունքէ զրկում մինչեւ նիստի աւարտը:

Ծանօթ.- Ենթակայ ժողովականը «Ըստ կարգի» ձայն առնելով՝ կրնայ բողոքել եւ պահանջել, որպէսզի դիմուի ժողովի կարծիքին: Ժողովը իր կարծիքը կու տայ ձեռամբարձ եւ ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 304.- Ատենապետին պահանջով կամ երկրորդըւած առաջարկի մը հիմամբ, երկու երրորդի մեծամասնութեամբ, կարելի է ժողովէն հեռացնել անուղղայ կամ հակամիութենական ժողովական մը:

ԺՈՂՈՎԻ ՓԱԿՈՒՄ

ՅՕԴ. 305.- Ատենապետը կը փակէ ժողովը, երբ աւարտած է օրակարգի վրայ գտնուող բոլոր հարցերուն քննութիւնը եւ, ընտրութեան պարագային, ընտրուած են վարչականներ, ներկայացուցիչներ կամ պատգամաւորներ:

Երբ երկրորդուած առարկութիւն կայ ժողովը փակելու դիւանի կարգադրութեան դէմ, կը դիմուի ժողովին, որ ձեռամբարձ եւ պարզ մեծամասնութեամբ կը յայտնէ իր կամքը:

Նոյնպէս, երբ, հակառակ դիւանի կարծիքին, երկրորդըւած առաջարկ կայ փակելու ժողովը, նկատելով որ սպառած է օրակարգի բոլոր կէտերուն լուծումը՝ նոյն ձեւով կը դիմուի ժողովի կամքին:

ԺՈՂՈՎԻ ԱՌԿԱԽՈՒՄ ԵՒ ԼՈՒԾՈՒՄ

ՅՕԴ. 306.- Նուիրապետական կարգով գերադաս ժողով մը, գերադաս վարչութիւն մը կամ անոր լիազօր ներկայացուցիչը կրնայ առկախել եւ կամ լուծուած յայտարարել իրմէ ստորադաս ժողով մը, երբ որոշումը արդարացնող պատճառներ կան:

Բ. ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ՅՕԴ. 307.- Հ.Մ.Ը.Մ.ի վարչութիւնները գործադիր մարմիններ են, որոնք կը վարեն միութեան գործերը եւ կը հսկեն իրենց ենթակայ կազմերու եւ ժողովներու գործունէութեան, իւրաքանչիւրը՝ կանոնագիրով ճշդուած իր սահմաններուն մէջ:

ՅՕԴ. 308.- Հ.Մ.Ը.Մ.ը ունի հետեւեալ վարչութիւնները՝ ընտրուած համապատասխան ժողովներու կողմէ՝

ա.- Միաւորի Վարչութիւն՝ նշանակուած Շրջանային կամ Կեդրոնական Վարչութեան կողմէ:

բ.- Մասնաճիւղի Վարչութիւն՝ ընտրուած Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ:

գ.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւն՝ ընտրուած Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ:

դ.- Շրջանային Վարչութիւն՝ ընտրուած Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին կողմէ:

ե.- Կեդրոնական Վարչութիւն՝ ընտրուած Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին կողմէ:

ՆՈՒԻՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՐԳ

ՅՕԴ. 309.- Հ.Մ.Ը.Մ.ը ունի նուիրապետական հետեւեալ կարգը՝

ա- Միաւորի Վարչութիւնը հաշուետու եւ ենթակայ է իր շրջանի Շրջանային Վարչութեան կամ Կեդրոնական Վար-

չութեան, որ իրմէ գերադաս Վարչութիւնն է:
բ.- Մասնաճիւղի Վարչութիւնը հաշուետու եւ ենթակայ է իր շրջանի Շրջանային Վարչութեան, որ իրմէ անմիջականօրէն գերադաս Վարչութիւնն է:
գ.- Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւնը հաշուետու եւ ենթակայ է Կեդրոնական Վարչութեան, որ իրմէ անմիջականօրէն գերադաս Վարչութիւնն է:
դ.- Շրջանային Վարչութիւնը հաշուետու եւ ենթակայ է Կեդրոնական Վարչութեան, որ իրմէ անմիջականօրէն գերադաս Վարչութիւնն է:

ՅՕԴ. 310.- ա.- Շրջանային Վարչութիւնը գերադաս է իր շրջանի որեւէ Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր Ժողովէն:
բ.- Կեդրոնական Վարչութիւնը գերադաս է Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ընդհանուր Ժողովէն եւ Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովէն:

ՅՕԴ. 311.- Վարչութիւնները հաւաքաբար հաշուետու են զիրենք ընտրող ժողովներուն, իրենց բոլոր գործերուն համար:

ՆՈՐԸՆՏԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄ

ՅՕԴ. 312.- Նորընտիր վարչութիւնը իր պարտականութիւնները կը ստանձնէ ընտրութենէն անմիջապէս ետք:

ՅՕԴ. 313.- Նորընտիր վարչութիւնը կը վաւերացուի իրմէ անմիջականօրէն գերադաս վարչութեան կողմէ:

ՅՕԴ. 314.- Նորընտիր վարչութեան վաւերացումը կը կատարուի հետեւեալ ձեւով՝

ա.- Վարչութիւնը ընտրած ժողովին դիւանը իրմէ անմիջականօրէն գերադաս վարչութեան կ՚ուղղէ վարչական նոր

կազմին օրինաւոր ընտրութիւնը հաստատող նամակ մը:

բ.- Նորընտիր վարչութիւնը, իր դիւանը կազմելէ անմիջապէս ետք, նամակով մը գերադաս վարչութեան կը տեղեկացնէ իր ընտրութեան արդիւնքը եւ իր դիւանին կազմը՝ խնդրելով անոր վաւերացումը:

գ.- Նորընտիր վարչութիւնը գերադաս վարչութեան կը փոխանցէ նաեւ զինք ընտրած ժողովին վերաբերող արձանագրութիւններուն եւ շրջանաւարտ վարչութեան տեղեկագիրներուն բոլոր պատճէնները:

Ծանօթ.- Նորընտիր վարչութիւնը իր վաւերացումը խնդրող նամակը կ'ուղարկէ անմիջապէս՝ առանց սպասելու ժողովի դիւանի հաստատագիրին եւ միւս գրութիւններուն, որոնք կը փոխանցուին հետագային, երբ ի ձեռին ունենայ զանոնք:

ՎԱՐՉՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՆ

ՅՕԴ. 315.- Վարչութիւնը կ'ունենայ իր դիւանը՝ ատենապետ, ատենադպիր եւ գանձապահ:

Վարչութիւնը կ'ունենայ փոխ ատենապետ, փոխ ատենադպիր, հաշուապահ եւ, ի պահանջեալ հարկին՝ գոյքապահ մը, որոնք մաս չեն կազմեր դիւանին:

Վարչութիւնը կրնայ ունենալ երկու ատենադպիր, աշխատանքի յստակ բաժանումով՝ ատենագրութիւն, շրջաբերական, նամակագրութիւն, օտար լեզուով գրութիւն, եւ այլն:

Երկու ատենադպիրներն ալ մաս կը կազմեն դիւանին:

Մէկ ատենադպիրի պարագային, վարչութիւնը կրնայ ունենալ փոխ ատենադպիր մը, որ մաս չի կազմեր դիւանին:

Ատենապետին եւ ատենադպիրին բացակայութեան՝ փոխ ատենապետն ու փոխ ատենադպիրը կը կատարեն անոնց պաշտօնը եւ այս ձեւով կը մասնակցին դիւանի նիստին:

ԴԻՒԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆՆ ՈՒ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

ՅՕԴ. 316.- Դիւանը իրմէ անմիջապէս գերադաս վարչութեան կը փոխանցէ վաւերացուած ատենագրութիւնը եւ իր

առաքած շրջաբերականէն օրինակ մը, որպէսզի ան քայլ առ քայլ հետեւի վարչութեան գործունէութեան:

ՅՕԴ. 317.- Դիւանը կը պատրաստէ վարչական նիստին օրակարգը:

ԱՏԵՆԱՊԵՏ

ՅՕԴ. 318.- Ատենապետը՝

ա.- Կը բանայ եւ կը վարէ վարչական նիստերը:
բ.- Ձայն կու տայ խօսք խնդրող վարչականներուն:
գ.- Կը պահէ ժողովին կարգն ու կանոնը:
դ.- Կը փակէ նիստը:

ՅՕԴ. 319.- Ատենապետը վարչութեան ներկայացուցիչն է եւ իր այս հանգամանքով՝

ա.- Կը հետեւի վարչութեան որոշումներու գործադրութեան եւ, ի պահանջեալ հարկին, մղում կու տայ անոնց:
բ.- Ստիպողական պարագային, նիստէ դուրս կը կատարէ վարչական ընթացիկ կարգադրութիւններ, որոնց համար հաշիւ կու տայ վարչութեան:
գ.- Վարչութիւնը կը հրաւիրէ բացառիկ նիստի:
դ.- Կը տանի վարչութեան յարաբերական գործը, բացի այն մարզերէն ներս, ուր վարչութիւնը ունի իր ներկայացուցիչը:
ե.- Կը ստորագրէ վարչական նիստերու վաւերացուած ատենագրութիւնը եւ վարչութեան նամակները:

ԱՏԵՆԱԴՊԻՐ (ՆԵՐ)

ՅՕԴ. 320.- Ատենադպիրը՝

ա.- Կը պահէ նիստի ատենագրութիւնը: Ատենագրութեան մէջ կ՚արձանագրէ նիստին կարգաթիւը, գումարման

թուականն ու վայրը, ներկաներուն եւ բանաւոր բացականերուն անունները:

Ատենագրութեան մէջ կ՚անցընէ նաեւ ստացուած նամակներուն բովանդակութիւնը՝ իրենց ստացման թուականով եւ կարգաթիւով, գրուելիք նամակներուն եւ շրջաբերականներուն բովանդակութիւնը, իրագործուած աշխատանքներուն զեկուցումը:

Նոյնպէս, հարցի մը քննութեան ընթացքին արտայայտըւած միտքերը, տեսակէտները, եղած առաջարկները եւ առարկութիւնները՝ իրենց հիմնաւորումներով եւ, ի պահանջեալ հարկին, առաջարկը ընող կամ առարկող վարչականներուն անուններով:

Յստակօրէն կ՚արձանագրէ նաեւ տրուած որոշումները եւ յանձնուած պարտականութիւնները:

բ.- Յաջորդ նիստին ատենադպիրը պատրաստ վիճակի մէջ կը ներկայացնէ ատենագրութիւնը՝ առ ի վաւերացում:

գ.- Կը ստորագրէ վարչական նիստերու ատենագրութիւնը եւ վարչութեան նամակները:

Ծանօթ.-

ա.- Նոյն նիստի աւարտին, վարչականներու փափաքով, ատենադպիրը կը ներկայացնէ նիստին ատենագրութեան սեւագրութիւնը կամ հոն տեղ գտած կէտերը:

բ.- Վարչութեան որոշումով կը պահէ որոշումներու տետրակը, ուր կ՚արձանագրուին տրուած որոշումները՝ իրենց թուականներով եւ զանոնք գործադրողներու անուններով:

գ.- Վարչութեան վերաբերող բոլոր գրութիւնները կը դասաւորէ յատուկ թղթածրարներու մէջ եւ կը պահէ վարչութեան փոխանցուած արխիւները:

դ.- Կը պատրաստէ վարչութեան շրջաբերականները, նամակները եւ զանազան գրութիւնները:

ԳԱՆՁԱՊԱՀ

ՅՕԴ. 321.- Գանձապահը՝

ա.- Կը կատարէ վարչութեան գանձումներն ու վճարումները՝ համապատասխան ստացագիրով: Կը կատարէ նաեւ դրամատնային գործողութիւնները եւ տեղեակ կը պահէ վարչութիւնը:

բ.- Կը հետապնդէ գանձումները:
գ.- Օրը-օրին կ'արձանագրէ նիւթական գործառնութիւնները՝ հաշուական տոմարի մուտքի եւ ելքի բաժիններուն մէջ:

ՀԱՇՈՒԱՊԱՀ

ՅՕԴ. 322.- Հաշուապահը՝

ա.- Կը հետեւի գանձապահի նիւթական գործառնութիւններուն եւ հաշուապահութեան:
բ.- Կանոնաւոր կերպով կը պահէ հաշուական տոմարները՝ ըստ որդեգրուած հաշուապահական դրութեան:
գ.- Պարբերաբար վարչութեան կը ներկայացնէ զեկուցում՝ նիւթական եւ տնտեսական կացութեան մասին:

ԳՈՅՔԱՊԱՀ

ՅՕԴ. 323.- Գոյքապահը՝

ա.- Կը պահէ վարչութեան գոյքերը եւ անոնց լրիւ ցանկը:
բ.- Իր մօտ կը կեդրոնացնէ նաեւ վարչութեան ենթակայ միաւորներու ունեցած կարեւոր գոյքերուն ցանկը:

ՊԱՇՏՕՆԵԱՅ ՔԱՐՏՈՒՂԱՐ

ՅՕԴ. 324.- Կեդրոնական Վարչութիւնը կամ Շրջանային Վարչութիւնը կրնայ ունենալ պաշտօնեայ քարտուղար մը, որ կ'օգնէ ատենապետին եւ դիւանի աշխատանքներուն: Վարչութեան արտօնութեամբ, ան կրնայ մասնակցիլ վարչութեան եւ դիւանի նիստերուն, առանց ձայն ունենալու:

Ծանօթ 1.- Կեդրոնական Վարչութեան պաշտօնեայ քարտուղարը կրնայ մասնակցիլ Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովին, առանց ձայն ունենալու:

Ծանօթ 2.- Շրջանային Վարչութեան պաշտօնեայ քարտուղարը կրնայ մասնակցիլ Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողովին, առանց ձայն ունենալու:

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ՆԻՍՏ

ՅՕԴ. 325.- Վարչութիւնը կը գործէ՝ գումարելով հերթական նիստեր: Նիստերուն կը քննուին միութեան վերաբերող հարցեր, կը լսուին զեկուցումներ, կը կարդացուին ստացուած նամակներ եւ գրութիւններ, կը նշանակուին պատասխանատու անձեր եւ կազմեր, կը տրուին որոշումներ, եւ այլն:

ՅՕԴ. 326.- Վարչութեան գործը համապատասխան պէտք է ըլլայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի Ընդհանուր Ծրագիր-Կանոնագիրին, Միութեան ընդհանուր ուղեգիծին, Հ.Մ.Ը.Մ.ի Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողովներու որոշումներուն, ինչպէս նաեւ՝ զինք ընտրած ժողովին, գերադաս ժողովին եւ գերադաս վարչութիւններու որոշումներուն:

Վարչութեան գործելակերպը համապատասխան պէտք է ըլլայ Ընդհանուր եւ Ներքին Կանոնագրութիւններուն, ժողովական եւ վարչական կանոններուն, գերադաս ժողովներու եւ վարչութիւններու որոշումներուն:

Այլ մանաւանդ՝ վարչութեան գործը եւ գործելակերպը համապատասխան պէտք է ըլլայ Հ.Մ.Ը.Մ.ի ոգիին:

ՅՕԴ. 327.- Վարչութիւնը կ'որոշէ իր հերթական նիստերու գումարման օրը, ժամը եւ վայրը:

ՅՕԴ. 328.- Վարչականները կրնան դիւանի ներկայացուցած օրակարգին վրայ աւելցնել նոր կէտեր:

ՅՕԴ. 329.- Օրակարգի մնայուն կէտերն են՝

- Նախորդ նիստի ատենագրութեան ընթերցում եւ վաւերացում,
- Ատենագրութենէն բխած հարցեր,
- Կատարուած աշխատանքներու մասին զեկուցումներ,
- Գերադաս վարչութիւններէ ստացուած նամակներ եւ շրջաբերականներ:

ՅՕԴ. 330.- Նիստը օրինաւոր է, երբ ներկայ է վարչականներուն մեծամասնութիւնը:

ՅՕԴ. 331.- Վարչութեան որոշումները կը տրուին ձայներու պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 332.- Տրուած որոշում մը կարելի է վերաքննութեան ենթարկել՝ ձայներու երկու երրորդով: Ձայն փոխարինող որոշումը կը տրուի պարզ մեծամասնութեամբ:

ՅՕԴ. 333.- Ժողովական մը խօսք կ'առնէ ատենապետէն ձայն ստանալէ ետք: Այլ ժողովական մը չի կրնար ընդմիջում կատարել: Շեղումի պարագային, ատենապետը զայն կրնայ կարգի հրաւիրել, իսկ ժողովական մը կրնայ «ըստ կարգի» յիշեցում կատարել:

ԴԻՒԱՆԻ ՆԻՍՏ

ՅՕԴ. 334.- Վարչութեան դիւանը կրնայ նիստ գումարել՝

ա.- Կանոնաւոր հերթականութեամբ,
բ.- Վարչականներու մեծամասնութեան բացակայութեան:

ՅՕԴ. 335.- Դիւանի նիստերուն հիմնական որոշումներ կարելի չէ տալ: Դիւանի հերթական նիստերը կը ծառայեն պատրաստելու վարչական նիստերը: Այս նիստերուն կը կարդացուին ենթակայ կազմերու ատենագրութիւնները, զեկուցումները եւ զտումի կ'ենթարկուին ստացուած գրութիւններն ու նամակները:

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ԿԱՌՈՑՑԸ

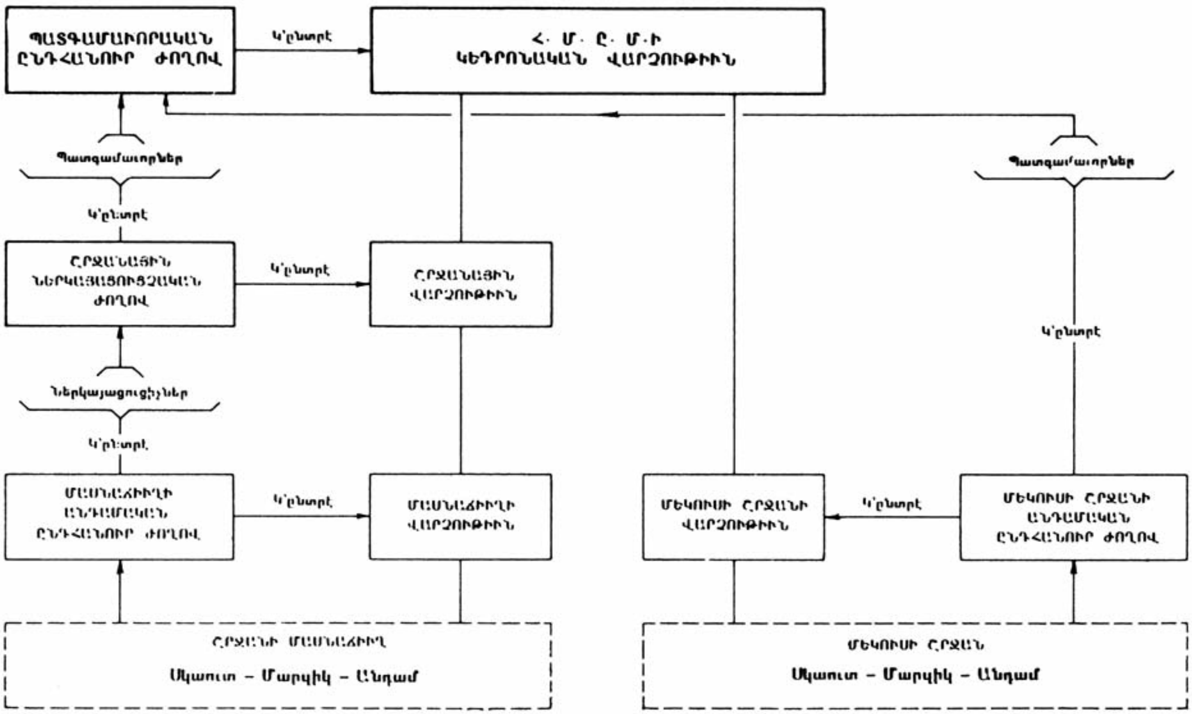

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Էջ

Յառաջ Նախատակ 3

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ

Ծրագիր

Անուն 9
Նպատակ 9
Միջոցներ 10

Կանոնագիր

Անդամակցութիւն 13
Դրօշակներ 14
Ժողովներ եւ Վարչութիւններ 15
Միաւոր 15
Միաւորի Անդամական Ընդհանուր Ժողով 16
Մասնաճիւղ 16
Մասնաճիւղի Անդամական Ընդհանուր Ժողով 16
Շրջան 18
Մեկուսի Շրջանի Անդամական Ժողով 19
Շրջանային Ներկայացուցչական Ժողով 20
Պատգամաւորական Ընդհանուր Ժողով 23
Միաւորի Վարչութիւն 26
Մասնաճիւղի Վարչութիւն 27
Մեկուսի Շրջանի Վարչութիւն 29

Շրջանային Վարչութիւն 30
Կեդրոնական Վարչութիւն 34
Ընդհանուր Կանոններ 36
Ընտրական 37
Նիւթական Աղբիւրներ 37
Հաշուական 38
Մարզական 38
Գոյքեր եւ Կալուածներ 39
Կարգապահական 39

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ

Ծրագիր

Անուն 45
Նպատակ 45
Միջոցներ 46

Կանոնագիր

Անդամակցութիւն 49
Բաժանմունքներ 50
Կարգեր 51
Խոստում, Երդում, Դաւանանք, Նշանաբան, Նշանակ 52
Դրօշակներ 54
Վարչական Բաժանումներ 55
Մարմիններ 55
ա) Շրջանային Սկաուտական Խորհուրդ 55
բ) Մեկուսի Շրջանի Սկաուտական Խորհուրդ 58
գ) Մասնաճիւղի Սկաուտական Խորհուրդ 58
Ժողովներ 58
ա) Համա-Հ.Մ.Ը.Մ.ական Խմբապետական Համագումար 58
բ) Մասնաճիւղերու Խմբապետներու Ընդհանուր Ժողով 59

Պաշտօններ 60
ա) Շրջանային Ընդհանուր Խմբապետ կամ Խմբապետուհի 60
բ) Շրջանային Խմբապետ եւ Խմբապետուհի 62
գ) Մասնաճիւղի Խմբապետ կամ Խմբապետուհի 63
դ) Միաւորի Խմբապետ եւ Խմբապետուհի 63
Աստիճանաւորական Կազմ 63
Շարքերու Կազմակերպում 65
Կարգապահական - Պատժական 68
Տարազներ եւ Գոյներ 71
Ընդհանուր Կանոններ 72

ՀԱՄԱ-Հ.Մ.Ը.Մ.ԱԿԱՆ
ԲԱՆԱԿՈՒՄՆԵՐՈՒ ԾՐԱԳԻՐ ԿԱՆՈՆԱԳԻՐ

Նպատակ

Մասնակցութեան Պայմաններ 75
Պատուիրակութիւններու Կազմութիւն 76
Բանակումի Կազմակերպչական Դրութիւն 76
Սկաուտներու Բաժանմունքներ 78
Բանակավայր 78
Ընդհանուր Կանոններ 78

ԺՈՂՈՎԱԿԱՆ ԵՒ ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆՆԵՐ

Ժողովական կանոններ

Ժողովի Բացում - Առժամեայ Դիւան 83
Մնայուն Դիւան 84
Յանձնախումբեր 85
Ժողովի Դիւանի Պարտաւորութիւններ 87
Ժողովի Օրինականութիւն 90
Օրակարգ 90

Ժողովական Ընթացք՝ Ձայն Խնդրել եւ Խօսիլ 91
Խօսքի Տեսակներ 92
ա) Լուսաբանական Հարցում 92
բ) Ըստ Էութեան Արտայայտութիւն 93
գ) Առաջարկ 93
դ) Ըստ Կարգի Արտայայտութիւն 94
Տրուած Որոշումի մը Վերաքննութիւն 94
Տրուած Որոշումի մը Բեկանում 95
Քուէարկութիւն 95
Թեր, Դէմ, Ձեռնպահ 96
Մեծամասնութիւն 96
Ժողովական Կարգապահութիւն 97
Ժողովի Փակում 98
Ժողովի Առկախում եւ Լուծում 98

Վարչական կանոններ

Վարչութիւններ 99
Նուիրապետական Կարգ 99
Նորընտիր Վարչութեան Վաւերացում 100
Վարչութեան Դիւան 101
Դիւանի Պաշտօնն ու Պարտականութիւնը 101
Ատենապետ 102
Ատենադպիր (ներ) 102
Գանձապահ 103
Հաշուապահ 104
Գոյքապահ 104
Պաշտօնեայ Քարտուղար 104
Վարչական Նիստ 105
Դիւանի Նիստ 106

Հ.Մ.Ը.Մ.ի Կառոյցը 107

ԲԱՐՁՐԱՑԻՐ
Հ.Մ.Ը.Մ.
ԲԱՐՁՐԱՑՈՒՐ